

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Laupäeval, 19. apr. 1975

Nr. 30 (4020)

17. aastakäik

Lätlaste kord võtta üle Balti Maailma- nõukogu juhtimine

NEW YORK (VES) – Balti rahvusgruppide vahel järjest tihenev koostöö viis nende kolme ülemaailmsete keskuste ühinemisele Balti Maailmanõukogu loomisega 1973. Koostöö osutus väga tulemuslikuks, organisatsiooni juhtimine toimub järjekorras. Möödunud aastal oli see Ü. Eesti Kesknõukogul. 4. märtsil Eesti Majas toimunud üldkoosolekul asus Balti Maailmanõukogu juhtima lätlaste ülemaailmne organisatsioon, mille esimeheks eestlaste peres hästituntud aktivist läti keskmisest generatsioonist Uldis Grava. Koosolekust, mida juhatas algul I. Ploor ja protokollis J. Simonson, võtsid osa eesti, läti ja leedu ülemaailmsete keskorganisatsioonide esindajad. Ülevaatega senisest tööst, aktsioonidest ja asutud sam-mudest esines I. Ploor.

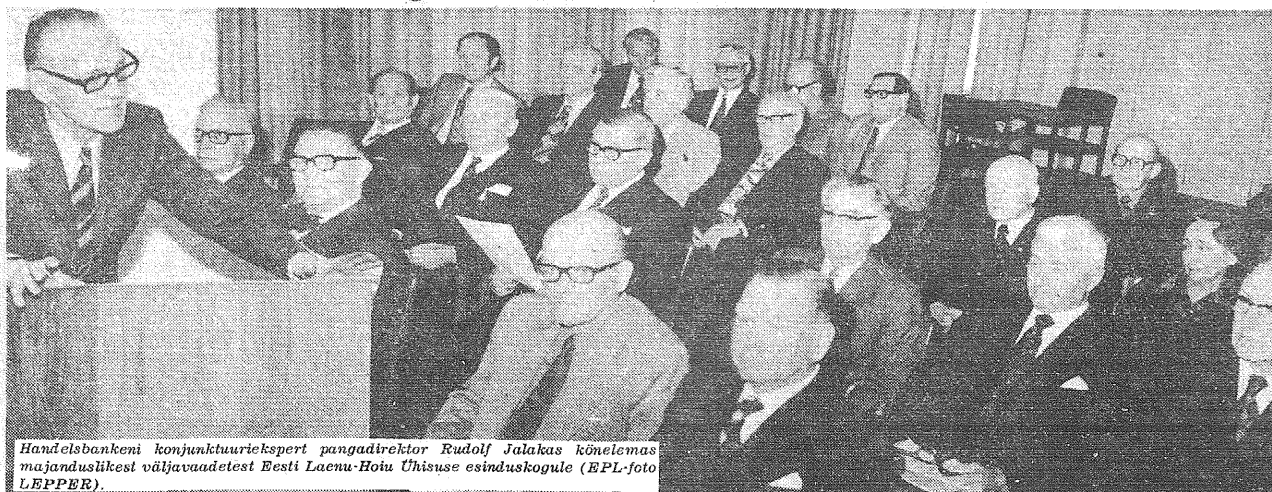
Ploor rõhutas olulisema järjest tihenevat kolme rahvusgrupi koostööd, mis käima-solevas vabadusvõitluses hin-damatult tähtis.

Kuna ülesanded on vaid ka-svanud, on ühine edasisam-mumine äärmiselt oluline. Rahvusgruppide ülemaailmse-te keskuste koostöö on toonud

meid ka omavahel palju lähe-male.

Kõneleja avaldas tänu Ü. Gravale ja dr. J. Valiunasele
Järg lk. 11

7,4 miljonit eesti hoiuseid

Handelsbankeni konjunktuuriekspert pangadirektor Rudolf Jalakas kõnelemas majanduslikest väljavaadetest Eesti Laenu-Hoiu Ühise esinduskogule (EPL-foto LEPPER).

Aastavahetusel oli Eesti Laenu-Hoiu Ühise hoiukon-todel Stockholms Sparbanke-nis kokku 7,4 miljonit krooni, mis jagunes 1566-le kontole.

Keskmiselt oli seega igal kontol 4.600 krooni. Aastab kestel suurenesid eesti hoiu-sed 891.000 krooni või 13,7 protsendi võrra, mis oli suu-

rem kui Rootsi keskmine (11 prots.) ja Stockholms Spar-bankeni lähilõige (8,3 prot-senti).

Need arvud esitas Eesti

Laenu-Hoiu Ühise asjaaja-ja-direktor ja juhataise esi-mees mag. Alfred Jentsel esinduskogu koosolekul Stockholmis Eesti Majas 12.

aprillil, mida juhatasid Alek-sander Sagim Malmöst ja Elmar Albast Göteborgist, kuna protokollis Johannes Äro
Järg lk. 11

10.000 venelast tuleb igal aastal "asustama" Eestit

Ajakirjas "Nootti", mis on teravas opositsioonis praeguse ametliku Soome poliitikaga, on Stig Olsson kirjutanud artikli: "Piirjooni okupeeritud Balti riikidest", milles muuhulgas ütleb:

– Tähtsamaks muudatuseks võrreldes iseseisvuseajaga on kommunistlik kord, vene ülevõim kõigil aladel ja sihikindel venestamine. Senised põlluma-jandusmaad on arenenud tööstusmaadeks. Eestis oli 1973. a. alguses 1 405 000 elanikku, neist 66,6 prots. eestlasi. Eestisse rändab aastas sisse u. 10 000 vene-last.

Lätis on veel ainult 53 prots. lätlasi. Leedus on venelasi tunduvalt vähem. Üks põhjusi viimaseks näib olevat asjaolu, et Leedus olid partisanide (metsavendade) võitused venelaste vastu palju äge-damad ja laiaulatuslikumad kui Lätis ja Eestis.

Igalpool oodatakse kartu-sega aega, mil maa algrah-vad jäävad omal maal vähe-musrahvusteks, mis tähen-daks nende rahvuslike õiguste tugevat kärpimist.

Kõigest hoolimata on rah-vuslik hoiak tugev, eriti noor-soo hulgas, kes on hoopis

mässumeelsem kui vanem põlv, kuna noorus pole isikli-kult üle elanud Stalini terrorit. Iseseisvuseaja saavutustest ei tohi rääkida, kuid kõikjal rõ-hutatakse vanemate kultuu-risäavutuste tähtsust ja rah-vuslikku iseloomu.

Järg lk. 11

Eesti neiu kuninglikus suusagrupis

Ajalehti läbis jällegi eestlanna Peggy Kirsipuu nimi, kes kuninglikus seltskonnas viibis Norra mägedes suusapuhkudel. Seda selle tõttu, et noort kuningat pidevalt jälitavate fotograa-fide ninapidivedamiseks oli Peggi end riietanud sakslanna Sil-via Sommerlathi suusariietesse, kelle nime kuuldused vägisi seavad ühendusse kuninga võimaliku naitumiskavaga.

Fotograafid aga märkasid vahet ja tulemuseks oli Peggy Kirsipuu ajalehtede veergu-dele sattumine.

Eestlannat on varem aja-kirjanduses nimetatud kuninga sõpraderingkonna liikmena reportaažides. Öändilt möödunud suvel. Ta on sinna sattunud oma kava-leri Tore Bergengreni kaudu, kes on noore kuninga üks söp-

Järg lk. 11

PEGGY KIRSIPUU

EPL VASTUTUS

Laupäeval, 19. apr. 1975

Maailm jälgib põnevusega sõjasündmusi Indo-Hiinas, mis otsustavad selle piirkonna rahvaste saatuse. Läänedemokraatiates teravalt kritiseeritud rahvuslaste režiimid on pärast inimõiguste pikku ideoloogilist sõda varisemas ja asendumas kommunistlikega.

Rahvuslaste seljataga seisnud USA on mitte ainult oma väed välja tõrjutanud, vaid lõpetanud ka efektiivse abi, jättes nii tee vabaks vastaspoolele, kelle varustamist N. Liit kunagi ei ole lõpetanud.

Seda lõpufaasi oli võimalik ennustada juba siis, kui maailma juhtiv demokraatia alustas kahepaksist poliitikat ühelt poolt kommunistlikele suhteriikidele lähenedes, teiselt poolt selle lähenedes huvides vanu liitlasi ohverdades. Asjaolu, et Nixon'i "ausa rahu" sõlmimisel Vietnamis osas nõustuti Põhja-Korea kommunistlike vägede paigalejätmisega Lõuna-Vietnami aladele, oli halvaendeline märk kõigile, kes kommunisti taktikat on õppinud tundma.

See tähendas vallutusoperatsioonide jätkumist pärast ameeriklaste lahkumist. Hanoi võis olla kindel, et agressiooni toetamine Moskvast enne ei lõpe kui võit on saavutatud, Saigon, keda USA sundis Pariisi lepingut aktsepteerima nagu nüüd seigub salajaste lubadustega appi tulla "kui kuumaaks läheb", ainult oletas, et ta seljatagune on kindel abi jätkumise kaudu.

Kommunistlikul poolel oli aega küll lõpuhoopide andmiseks ja hoides kogu aeg vaenu-tegevust käigus, oodati soodsat momenti, mis hakkas kiiresti läheneda USA siserindale muudatustega. Nõuded sõja lõpetamiseks sellega, et USA loobuks abi andmisest, kasvasid kiiresti ja kui need lõpuks kujunesid kongressi enamuse poliitikaks, siis oli aeg käes. USA president pärast Watergate nõrgenenud positsioonis ei saanud enam kõige tõenäosuse järele midagi omapead ette võtta.

Spekulatsioon on osutunud paikapidavaks: president on küll nõudnud 722 miljonit dollarit Saigoni abistamiseks, kuid väljapaad selle abi saamiseks kongressilt on minimaalsed. Toimunud on nimelt täielik pööre olukorra hindamises — kui varem peeti Kagu-Aasia päästmist kommunistlikust diktatuurist ja sellega ühendusseotest jatkuvast agressioonist nii oluliseks, et USA ohverdas mitte ainult miljardeid dollareid vaid ka 50.000 ameerika sõduri elu, siis teadakse nüüd lihtsalt, et Indo-Hiina ei oma USA-le mingit tähtsust. Keegi ei seleta aga, millest on see tähtsus kaotus tulnud?

Jääb mulje ainult, et nii väidetakse, kuna massmeediumides esinevad n.n. ekspserdid seda ütlevad, kes on tekinud opiniooni väärdumisest kantuna ja kelle arvates endised poliitlikud ja sõjalised asjatundjad olid lihtsalt rumalad ja vastutustundetud. Kellel on õigus, seda näitab muidugi tulevik.

Lääneriigid on juba mõnda aega kurssi muutmas Indo-Hiina poliitikas, kasjuures resoluutseimad on olnud Prantsusmaa, kunagine Indo-Hiina koloniaal-peremees, kes oma probleemid ameeriklastele pändas ja nüüd endise koloniaal-ala uusi valitsejaid püüab meelitada seisukohavõtu nendele kasuks. Ka Rootsi on ette nähes võidu kaldumist, juba ammugi valinud "poole", milles on kommunistlik Hanoi, PNL, PRR, kes saavad toetust ja kellele ka võidutundidel tänavatel korjatakse "kiiret abi".

Kui kõneldud on kogu aeg nationalisistlike režiimide puudulikest demokraatiast, korruptsioonist ja vastaste mahasurumisest, siis on avalikkusele jätud mulje, et toetatav pool on sootuks demokraatlikum ja vabam, ühesõnaga sobivam vietnamlaste ja kambodžalaste õnnelikuks tegemiseks. Seda täies teadmises, et toetatav pool vähemalt senini ei ole humanisusega hiilunud ja on teostanud halastamatu diktatuuri, kus mingit teistmõtetlemist ei sallita. Tavalise kommunistliku diktatuuri, mis loob enda ümber kas siis raudvõi bambuse-eesriide. USA-s on väidetud koguni, et selline korraldus sobib kõige paremini Aasia rahvastele. Miks ei peaks see siis sobima ka Ameerikale ja Euroopale? See jutt ei päästa kedagi vastutusest.

Kes üldse vastutab asjade arengu eest? Massmeediumid nii USA-s kui Euroopas on seadnud peavastutajaks president Thieu Saigonis, kuna see mees nähtavasti ei kavatse alustada ega lõpetada tee tasan-damiseks kommunistlikele režiimile. Vaatevinkel on ühekülgne, kuna see jällegi tugineb arvamiselt, et uus režiim on rahvale õnnistuseks ja sõjategevus vaid asjatuks ohvrikandmiseks. Kui Euroopas oleks Hitleri võidukäigu puhul analoogiad tarvilikud, siis oleks asjatule ohvrite nimel paljude rahvaste vabadus ohverdatud.

Siin põrkuvad vastakuti kommunistliku poole väsimatu järjekindlus ja demokraatliku poole ikka ja jälle küsimuse seadmine, "kas see tasub enast nii kaua vastu panna?" Kui Thieu süüdi on, siis selles, et ta tegi otsuse taganeda strateegiliselt hädavajaduse sunnil põhjapoolsest provintsist ilma et ta oleks seda taganemist suutnud vajalikult planeerida, et ära hoida paanikat, massilist relvade vastaspoole kätte langemist. Ta pidanud teadma, et moraal oli lagunemas juba masside kasvavas kahtluses, kas liitlane USA jätkab toetust andmist. Kahtlused, mis põhjendatuks osatutuna kongressi otsustega murdsid viimsegi moraali.

President Ford rõhutas maailmale, et keegi ei tohi uskuda, et sündmused Indo-Hiinas tähendaksid USA nõrgenemist või koguni tahte kaudumist oma kohustuste täitmiseks maailmas. Presidendi ja tema kongressi vahekorrad just nendes küsimustes aga külvavad jatkuvalt kahtluse ivasid maailma suurima demokraatia poliitika kohta. Mis on sõnad, mis teod. Ja kes on maailma arengus vastutajaks edaspidi?

KLA

Lääne-Rootsi kog. valimas õpetajat

ALINGSAS (EPL) — EELK Göteborgi ja Lääne-Rootsi kogudusel, pärast praost Jaan Gnadetichi manalasse minekut, on puudunud kaheksa aastat korrapärane hingekarlane. Õp. Karl Kool hoolidaja-õpetajana on hoidnud koguduse elu elujõulisena. Koguduse nõukogu saadab viimastel alalise õpetaja kohale kandideerimiseks nõusoleku, seadis õp. Karl Kooli ainsa kandidaadina ordinaarse õpetaja valimiseks.

Halmostadis ja Göteborgis on õpetaja valimine teostatud. Alingsås toimub see 26-dal aprillil seoses jumala teenistusega Maakirikus, kl. 15.00. Jutlustab usuteaduse üliõpilane Toomas Vaga. Pihnkona nõukogu ja juhatuse loodab kaasmassalaste aktiivset osavõttu. Need kellel pole võimalik jumala teenistusele ja sellele järgnevalt õpetaja valimisest osavõtta, palutakse teatada: Erick Kesküllil tel. 174 49, Asta Oksman tel. 156 45 või Ruut Pagiant tel. 174 54.

Karl Kool, kes pensioneeriti Stockholmis Vantöri koguduse komministri kohalt, on nõusoleku annud Lääne-Rootsi eesti koguduse õpetaja kohale asumiseks.

Kohaliku elu

GÖTEBORG Naiskooi kontsert

Laupäeval, 28. aprillil toimub Göteborgi Eesti Naiskooi kontsert Göteborgi KFUM-i saalis, Erik Dahlbergsg. 1.

Kava sisaldab kümme laulu naiskooile eesti, soome ja rootsi heliloojalt, Harry Truusi juhatuse.

Kontserdi solistina on kaastõev ooperilaulja Ellen Pelmas-Barringer, sopran. Tema esituses kuulume eesti rahvaviise ning Ed. Griegi, A. Järnfeldti ja Sidney Joneselli helitöid. Klaveril saadab Britta Puukits.

Kontserdi algus on täpselt kell 17.00.

Korraldajad loodavad, et Göteborgi kaasmassalased ilmuvad selle huvitava üritusele suurearvuliselt, nagu see on tavaks G.E. Naiskooi kontsertidel.

LUND Kevadpall

28. aprilli korraldab Eesti üliõpilaskond Lundis kevadpalli Villa Hagas, Bjärredes, mis asub umbes 10 km Lundist lääne poole, mere kaldal. Eesti üliõpilaskond Lundis palub kõiki EPL lugejaid, kes balli vastu huvi tunnevad, kontakti võtta: Piret Kaarniga, tel. 040/13 21 46 või Sirje Koerniga, tel. 046/13 20 69.

STOCKHOLM Naiskehtsusekoosviibimine

Täiendavalt koosviibimise kohta pühapäeval, 27. aprillil kell 13.00. Sõpruskoosviibimisel eesti ja rootsi

Pikkuus teiseks Alziiris

ALSHIIR (EPL) — Rahvusvaheline suur jalgrattavõidusõit ümber Alžeeria lõppes rootslase Sven Åke Nilssoni võiduga, kelle koguaeg oli 41.59.03. Teisele kohale tuli Aavo Pikkuus Eestist ainult sekunditega rootslasele kaotades: 41.59.37. Viimane etapp, 145 km tee Azzagzast Alziirile oli eriti tugeva konkurentsi, kuna terve rida võistlejaid, nende seas Pikkuus tulid korraga sisse ja said samma aja võitjaks kuulutatud Judiniga. Pikkuus viisties N. Liidu meeskonnas.

KIRIKLIKKE teateid

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Jakobis lipkondade Jüripäeva jumalat. 20/4 kl. 14. kand. Saag ja Vaga, oreil H. Klisk, laululehed.

ALINGSAS: Maakirikus jumalat. 26/4 kl. 15. T. Vaga, oreil PG Strömberg, laululehed. Pärast samas pihnkona täiskogu koosoleku õpetaja valimiseks. Osavõttu õigus liikmelil kes tasunud liikmemaksu a. 1974 või kes sellest on vabastatud.

ESKILSTUNA: Forsi kirikus jumalat. 20/4 kl. 14, praost Koolmeister, laulur. Kl. 15 kog. majas perekonna õhtu. Helilooja Heilmets jutustab Iisraelist ja näitab valguspilti.

GÖTEBORG: Kristiines lipkondade Jüripäeva jumalat. 27/4 kl. 14. T. Vaga, oreil PG Strömberg, laulugrupp "Lemmikud", laululehed.

GÖTEBORG: St. Paulis Jüripäeva jumalat. 20/4 kl. 14, õp. Wilund, oreil L. Lindblom, laululehed.

KUMLA: Kirikus jumalat. 27/4 kl. 15, praost Koolmeister, Kl. 16 kog. majas täiskogu koosolek.

LUND: Petersgärdenis jumalat. 20/4 kl. 15, õp. Laantee, oreil Eha Pöhl, laululehed.

MALMÖ: Saksa kirikus jumalat. 20/4 kl. 17, õp. Laantee, oreil Eha Pöhl, laululehed.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

GÖTEBORG: Guldhedeni ortodoksikirik, halvatu pühap. 20/4 kl. 11 iturgia, ülempr. Samoni lahkumiseen., kohvilaud.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Bravallag. 11, pühapäevakool 20/4 kl. 10, kl. 11 jumalat., Alkan Laur, lauluteht. 22/4 kl. 19 palve- ja piiblit. Eelteade: 1/5 kl. 17 Iisraeli-õhtu. Värvusfilm 1974 a. eestlase reisil, lauluettekanded, kohvilaud.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37, jumalat. 20/4 kl. 14. A. Vaim ja O. Targama.

ALINGSAS: Betel, Nygatan 19 jumalat. 27/4 kl. 14, küllalised Borásist ja Göteborgist.

ESKILSTUNA: KFUM, Krieb-sensg. 13, evangeeline õhtu 27/4 kl. 16, H. Laur ja Lauri kvartet.

GÖTEBORG: Blå Bandet, Erik Dahlbergsg. 10, jumalat. 20/4 kl. 11, V. Kujba.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkg. 1 jumalat. 19/4 kl. 14 piiblit- ja palvet., A. Milder, 20/4 kl. 15 K. Verendel jt., koor, pühapäevakool. 11 jumalat.

GÖTEBORG: Parkg. 11 jumalat. 20/4 kl. 11, kohaliku vennad. Piiblit- ja palvet. 19/4 kl. 15 ja 20/4 kl. 13.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungsg. 25 jumalat. 20/4 kl. 12, E. Medrijt.

EESTI PÄEVALEHT

Eestiska Dagbladet
Peatoimetaja Juhana Koka
Yastatut väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetuse ja tallitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstuna Jüri Aus
Andr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 772
Tellimispöistiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postiro 60 59 00-0
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm
Tellimishinnad:
Aasta .....kr. 187:-
Termin (4 kuud) .....kr. 68:-
Kuu .....kr. 18:-
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB
Trükikja: Eskilstuna-Kuriersens
Tryckeri AB Eskilstuna 1976

Norrköpingi Messihall

Siin, uues ja moodsas Messihallis on 31. mail Norrköpingi Laulupäev

Laulupeo või -päeva koha, s.t. väljaku või ruumi küsimus on korraldajale siin Rootsisis alati tekitanud suurt peamurdmist ja vaeva, ja võib öelda, et enamik neist ei ole rahuldanud ei lauljaid ega kuulajaid. Rootsi ei ole suurte laulupidude maa, sellepärast puuduvad ka laulupidude korraldamiseks sobivad vabaõhu-väljakud ja ruumid. Räägiti siin ruumidest, sest alates 1961.a. toimunud IV üldlaulupeost on laulupeod-päevad viidud "katuse alla", kuna vabaõhu laululavade ehitamine

Siseraumide osas kerkivad esile jälle omad raskused. Laulupeo ruum — hall — peab vastama peamiselt kolmele nõudele: Selles peab leiduma astmeline poodium j.a. — lauljale, hea akustika ja mahutav — ka tuhandetesse ulatava laulupeo kuulajaskonna.

Taolised suured hallid on peamiselt spordihallid. Enamik neist ei vasta akustilistele nõuetele ja tavaliselt puudub ka sobivas kohas astmeline laululava. Jälle võiks meenutada eeltähendatud IV üldlaulupidu, milline esimesena üldlaulupidude sarjas viidi ruumi ja toimus Kuningl. Tennishallis.

Ruum oli suur — mahutas vist üle 4000 inimese, lauljad kasutasid laululavana astmeliselt tõusvat ühes seinas asuvaist publiku istekohtadest, kuid akustiliselt osutus see ruum kõige ebaõnnestunumaks. Parimaks senistest üldlaulupeo ruumidest võiks pidada viimase — 1972. a. laulupeo ruumi Stockholm Messihallis, milles enamvähem rahuldavalt lahendusi eeltähendatud kolm nõuet, kuid ka siin oli kuulda kuulajaskonnalt

mõningat rahulolematust akustilises osas.

Nii et — ei ole kerge siin maal korraldada sarnast suurt heliväe ja kuulajaskonna ühiskokkutulekut.

Norrköpingis toimus esimene laulupäev — ja üldse esimene lauljate suurem kokkutulek laulupäeva

ühikordseks esinemiseks ei ole majanduslikult üldse mõeldav. Peale selle ei pääse meie kohanenud üldkoori ega erikoore (nais- ja meeskoori eriesinemised) esinemised vabas õhus "laulupeolikult" küllaldaselt mõjule. Meenutagem vaid 1954.a. II üldlaulupidu Rålambshovi väljakul Stockholmis, kus lauljate "platvorm" — enamaks ei saa seda nimetada — oli algelisel primitiivne ja lahtise tagapõhjaga, mille tõttu kõik ettekanded hajusid laiali.

nime all Rootsis — 1947 aastal vabab õhus Norrköpingi staadionil, milline väheste kooride osavõtul (osa võttis vaid 3 koori) ei rahuldanud küll eik kunstilis-akustilises osas, kuid selle korvas üldine rahvuslik vaimustus ja ühtedoid.

Teine laulupäev Norrköpingis toimus 1962. aastal siinases spordihallis, kuhu tuli sisse ehitada kuulukas astmeline laululava. Et ka halli akustika oli äärmiselt hea, siis võis selle ruumi puhul lugeda kõik kolm nõuet rahuldavalt lahendatuks. Ja seda laulupäeva on muusikaringkondades kui ka laulupäeva kaasselanud peokülaliste poolt peetud kunstiliselt õnnestunumaks.

Eelolevaks Norrköpingi 3. laulupäevaks 31. mail on kohalik linnavalitsus laulupäeva korraldajate käsutusse arnud kümmeaastast vanust ehitatud moodse näitussehalli (Mässhallen), mis asub kaunis kohas Motala jõe kaldal Euroopa-tee nr. 4 ääres.

On kindlat, et akustiliselt on suured näitussehallid väga head, samuti on mõlemate suurte saalide

mahutavus küllaldane laulupäeva külastajate vastuvõtmiseks (ühes saalis laulupäeva kontsert ja teises — laulupäeva lõppidu), — seega võib täidetaks lugeda kaks nõuet — akustika ja mahutavus.

Puudub ainult kolmas komponent — astmeline laululava.

Selles osas on Norrköpingi kõik organisatsioonid "kokku lõunud" ja vaatamata suurtele kuludele ehitavad ühisel jõul ühte saali astmelise laululava, millega oleks täidetud ka viimane nõue ja peaks rahuldama nii lauljaid laululavale paiknemisel kui ka kuulajaid-peakülalisi kõige kuulumises-nägemises.

Norrköpingi eestlased on pannud kõik n.ö. "ühele kaardile" ja loodavad, et ka sarnalasele üle maa hindavad norrköpinglaste panust:

Pakkuda laulpeoliste rootsi-eestlaste kõikide laulukooride ühise kokkutuleku, millega nad tähistavad ka oma keskorgani Eesti Lauljaskonna Rootsis 25-aastast tegevust — Norrköpingi kolmandal laulupäeval 31. mail head ja ülevadast eesti laulu, heakõhhalises ruumis ja kaunis kohas.

Üksikajalisemad teated ajakirjanduse kaudu, kuid meeleldi vahendab informatsiooni ka Laulupäeva büroo telefoni teel: 011/16 94 40 Eesti Kodu, 011/18 39 20 Äro ja 011/18 44 81 Avatare.

J. ÄRO

"Kassari" esineb Eskilstunas

Eesti Rahvatantsu Ühing "Kassari", kelle tegevusvälti ulatab üle poole Euroopa ja Ameerika (nende ridade kirjutaja on oma silmaga näinud "Kassari" esinemas eesti rahvatantsudega suures Toronto linnas) on publiku soovidele vastu tulles lubanud esineda Eskilstunas aprilli lõppuul.

Kõne "Kassari" külaskäigust Eskilstunas algas juba läinud aasta kevadel, vaibus sügisepoole ja muutus uuesti elavaks talvel, eriti Eskilstuna Eesti Seltsi ja skaudide noorte Viru lipkonna riigies.

Nüüd, kui valju talve valitus on laenest lahkunud, on asi täitsa kindlaks tehtud ja "Kassari" kokku lepitud, nii et "Kassari" tuleb külaskäigule Eskilstunas ja esineb publiku ees laupäeval, 26. aprillil kell 19.00, mispuhul toimub rõõmus koosviibimine.

Pidusaali valik oli pikema kaalumise all. Alguses kaaluti kõvasti Folkets Husi B-saali, kuid hiljem jäeti Folkets Hus kõrvale ja valiti pidusaaliks "Parkkällare" saal, mis asub bussijaama taga, Kloostri kirikust Nord-Westi poole.

On väga soovitatav, et Eskilstuna eestlased käesolevat teadet tähele panevad ja huigiliselt kokku tulevad kuulsa "Kassari" esinemist vaatama ja rõõmsast koosviibimisest isiklikult osa võtma.

Varisemise ohus maja

Nagu vastav uurimus näitab, on praegu Stockholmis südalinnas kolm maja otseselt varisemisohus tingituna põhjavee langemisest tekkinud tugiväljade mädanemisest. Vanemad ehitused on nimelt vaistatud pumppalkidega, mis põhjavees vastu peavad, kuid õhuga kokkupuutes pehastuvad. Otsesest varisemisohus on Norrmalmstorgel n.n. Air-France maja, mille omanikuks on eestlane dir. Harald Luiskman ning kaks suurt maja Södermalms Maria-torgel.

Uurimus ei ole puudutanud vana linna, kus kardetakse sama näht veel suuremas ulatuses. Kuna Stockholmis linnaosas suures osas asuvad endisel merepõhjal ja teravus 40 ehitust on ehitatud puuvaistusele, siis on uuesti ehitamisperioodil tekkinud põhjavee alanemine toonud suuri muresid, kuna vandemendikindlustamised on kalliks asi.

Harald Luiskman deklareeris juba siis kui maja tuli varisemisohu pärast evakueerida, et vias-tamine läheb tiiga kalliks ja seepärast oleks vajalik uusehituse püstitamise, mida takistas aga vana linna plaan. Nüüd on linnavalitsus lõpuku ni kaugele jõudnud, et plaanivõimatus toimumb.

Surm tuli koosolekul

NEW YORK (VES) — New Yorki Eesti Hariduselti peakoosolekul toimus siidamerabandus kamaagset viilkeseast, vabadussõja veterani ja energilist seltsitogelast Edward Derrickut, 73 a. vana.

Ta varises otmatult põrandale oma toolilt. Koosolekul viibiv dr. E. Kirsimägi ruttas talle appi, kutsuti ambulants ja meeleärkusest haige toimetati haiglasse, kus ta aga varsti suri. Edward Derrick, seltsi sulige, asutajaid ja vana-matekogu esimees, samal ajal mitmete teiste ühingute aktiivsesse, se juhtkonda kuuluv, lahkus seega sõna tõesises mõttes keset ühiskondlikku tegevust.

TV otsib: kes olid paadis?

YSTAD (EPL) — Ystadis Allenda ja televisiooni programm "Uppdraget" otsivad kontakti inimestega, kes saabusid a. 1945 Simrishamni a. 1946 lahtise 4-meetrise kalapaadiga, mis mälestusmärgina on jäänud püsima ranna-alale, olles varustatud metallipaadiga: "Kalapaat Baltikumist, mis a. 1945 tuli Skillingesse: kaks perekonda põgenesid sellega

vabadusse..." TV-Uppdrageti Runo Edström soovib nimelt paadiga pääsenutega teha intervjuud.

Paat, mille põhi on juba mädanenud, kuid pealmine osa on korras, on paigutatud Simrishamni Segelsällskapet paviiloni lähedusse.

Skillinge rannavalve esindaja John Andersson on meenutanud Ystadis Allendaale, et ta oli valves

sel ööl, kui kõnesolev kalapaat maandus Örnahuseni juures:

— Pardal oli kaks perekonda. Politsei leidis nad puhkamas ühel plimatranspordisillal Örnahuseni veski juures. Üks nendest oli loomaarst. Politsei võttis põgenikud oma hoole alla ja toimetas nad karanteeni Landskrona Citadelleltise, misjärele käsitleti nende poliitilise astuli küsimust.

Raotsilt külastanud ülempeester ja praost Sergei Samon USA-st Los Angelesest võttis osu Stockholmis viibides jumalateenistustes Nikolai peakirikus. Pildil küllaline koguduse ülemiku ja tegelastega. Vasakult Orthodox Kyrkötöning toimetaja Valdemar Holmström, ajakirja "Usk ja elu" toimetaja David Papp, koguduse esimees dr. Vassili Valmre, sinodi liige Viktor Jallai, praost Sergei Samon, Nikolai Arbus, koguduse hingedarjane Nikolai Suursööt, koorijuhk Thomas Nordquist, hüpodiaakon Johannes Jürgenson, sinodi liige Arkadi Vitsnapuu ja prouad Klaudia Nael ning Hilda Suursööt (EPL/foto TIP-PO)

Maksukalender Eestis 1933

Kui palju keegi maksis?

Eesti Vabariigis määras tulumaksu suuruse riiklik maksuamet. Maksutähtpäevadeks olid 1. oktoober (esimene pool maksukohustust) ja 1. detsember. Suuremad summad said ka ajapikendust ja uusi tähtpäevi. "Siin võib ju natuke kannatada, sest kuhu ta ikka maksamise eest pääseb!" mainib "Huvitav Zurnaal" (v. sügisnumber 1933), tundes samas huvitavaid andmeid nimekate eestlaste (ka välismaalaste) tulumaksu summade suurusest, nüüd juba üle 40 a. tagasi Eesti riigile makstud maksudest. Vanem ja keskmine põlv mäletab veel eesti rahamagnaatide, inimesi, kes aitasid täita iseseisvusaegse eesti riigikassat. Tähelepanu väärib ka kombel, osutusid toona tipp-maksjateks mitte eesti omad miljonärid, vaid endised suurmaapidajad – mõisnikud.

Kõige suuremaks maksuamajaks osutus Baltic trust Co. Ltd., kellele läbilükku pealt määratu 32.700 krooni tulumaksu. Üksikisikutest kõige "rängema" sissetulekuga elanikuks oli sakslane Helmuth Vitte (suurte majade ja Tallinna Brooksmäel asunud Eksport-import äri omanik) – 46.225 E. krooni! Mõisnikele määratud tulumaks arvestati välja otsekohe selle järele, kui neil võo- randatud mõisate eest otsustati maksta tasu.

Endised suurmaapidajad maksid tulumaksu järgmiselt: H. Grote 8765, Eduard Nöken 6647, H. Samson-Himmelstjerna 3239, Anna Wulf 2294, Elisabeth Wulf 2294, V. Stael 2150, A. Oettingen 1900, F. Schubert 1900, K. Brewen 1306, E. Ungern-Sternberg 1496, L. zur Mühlen 1085, B. Loeven 944, V. Dittmar 941, E. Deillinghausen 645, H. Mellin 632, K. zur Mühlen 503 kr. jne.

EESTI OMA MILJONÄRI-DEST maksid tulumaksu: Joakim Puhk 9578 kr., Eduard Puhk 8082, Evald Puhk 7905 kr. Pihitusevabrikant A. Rosen tasus 9443 kr.

Nendest summadedest võib juba järeleda, missuguste ilusate sissetulekutega oli tegemist. Need olid juba kenad "summad" dollarites (1 dollar = 3.84 E. Kr.). Siin kohal võiks võrdluseks mainida, et umb. 150-hektarilise talu toona koos inventari ja vallavaraga maksis 8000 kr. Korralik hinnamaja paari üürikorteriga 15.000 kr. ja kolmekordised kivimajad (näit. Tartu Suurturu) 30.000–50.000 krooni! Õppinud töökuste palk oli 25–35 senti tunnis. Väiksema ametniku kuupalk 60–80 kr. Eesti kindrali palk 300 kr. jne.

Korraliku summa riigile tasus E. Deutsch (Kella riidevabrik omanik) 5493 kr. rohu- ja värvikaupluse omanik Irma Günther 4722 kr. Shokolaadivabrikant A. Brandman 2047 kr. Kave omanikud Karl Velnher 1772 ja Kolla Velnher 1940 kr. Balti Puuvillavabriku direktor K. Vachman 3829 kr., "Kreenbalti" juhid M. van Jung 2007, Johan Nukk 1142 ja G. Brockhausen 871 kr. Riidekaupmeestest Herman Riivas 2005, Alfred Miller (Urja majas) 1040 venemaksed Toferid: Heinrich Tofer 2265, Reinhold Tofer 1886, A. Tofer 1822 kr. H. Gutkin 2870, Oskar Kilgas 600 jne.

Peale suurmaksjate huvitab lugeda muidugi eesti tuntud ja

AVALKU ELU TEGELASTE kohustuste suurus Eesti riigi vastu. Päriskorraliku summa tasus E. Panga president Jüri Jaakson – 1837 kr. Minister V. Rooberg 49.50, end. maj.-minister P. Kurvits 176, teedeminister O. Köster 168 kr. kaitseminister A. Kerem 99, põlluminister J. Zimmermann 151 jne.

Riigivanematest K. Päte 431 kr. J. Teemant 638 saadik (end. riigivanem) E. Ake 446, Julius Seljamaa 75, Voldeimar Menning (saadik Berliinis) 555, K. R. Pusta (tolal saadikuks Poolas) 77, O. Strandman (saadik Pariisis) 871 kr. Edasi: A. Anderkopp 230, Johan Holberg 602, Tõnis Kalbus 337 kindral Johan Laidoner 1315 kr. Mihkel Martna 140, Aleks. Ohnas 148, Alma Ostra-Olnas 166, August Rei 707, Admral Johan Pitka 222, siseminister J. Reinhold 351, kindral T. Rooberg 220, adm. H. Salza 170 kaitsealuseid ülem kindral Oasmaa (Roska) 94, kindral J.

Tõrvand 164, Tallinna linnaapea A. Uesson 35, linnaapea abi K. Virma 358, riigikontrolör K. Soonberg 35,50 riigikogu abiesimees R. Penno 322 ja kindral J. Soots 434 kr. Scheeli panga ja A/S "Kiviõli" direktor A. Merits 1047 kr, Pika-aenupanga juh. P. Opik 465, Eesti Panga dir. J. Kivisild 409, Kredit-panga ja "Päevalehe" peadir. J. Sihver 2652, B. Mäns 321, Leo Seppo 650, EIEKS-Maja dir. O. Suursõot 223, Põlumeeste keskpanga dir. M. Köstner 213, O. Tiet 174, A. Teetsov 1078, Päevalehe ärijuht F. Uusopuu 655, "Vaba Maa" ärijuht A. Veller 491, dir. R. Uritam 940, isekaitse ülem kindral G. Jonson 102, end. insener Hans Mets (hiljem sõltisekooll direktor) 29 kr.

TALLINNA ARIMEESTEST K. Demin 3764 kr. pudukaupmees B. Goldman 2464, prillimeister A. Amos 2200, Lucie Rossenblatt 2296, Mark Shapiro 2767, ins. B. Urban 3030, "pilvelõhkuja" omanik J. Uria 3005, rauakaupmees Väedon 1539, O. Raudsepp 3088, nõobi-kaupmees A. Abram 1617, E. Zahnbäck 4145, J. Kalpus 1142 kr. Forumeister A. Tõnison 2539, harjameister Tõnison 983, koloniaal-kaupmees J. Tusti 1801, saunapi-kaupmees R. Usman 1945, saapavabri-kaant O. Valdson 1908, Elektriäri

MIKS MITTE KASSETTKURSUS?

Pensionärina on mul hobiks täiendada oma keelte oskust. Iseõppimise viisi alusel muretsen ingliskeelse grammatika kursuse. See ülmalt hea viis kujunes siiski kühkaks. Astusin sisse kohaliku rootsi raamatukogusse, ja oma ingliskeelse sahin sealt kõik tasuta. Inglisekeel oli saadaval küni lõulkooll kursusest (incl.). Samuti kasutasin venekeele kursust – mõlemad kas- settilindil ligist. Leidus ainult kur- susi lindid.

Mul on perekondlikku järeelkasvu liigi pool tosinat laste-last, kuid kohtades, kus puudub eesti kool, samuti täienduskool. Kord lapsi koolistades demonstreeris üks neist, kümne aastane poiss, mulle kasettlindimängijat Rootsi slaa- geritega. Sealt saingi idee, et magnetofon on ülimalt tõhus ja odav õppevahend ning siin maai ka väga levinud.

Kuna minu laste-laste eesti keele oskus mitmesugustel põhjustel on väga puudulik ja piirub vaid mõ- nede fraaside väljendamisega, siis kavatsesin neile kindlaks eestikeel- se kasettkursuse. Kuid selgus ko- he, et neid üldse pole olemas. Oma sissearääkimisest oli ete kasu, kuna puudub pedagoogiline oskus ja vastav tekt.

Nagu teada on olemas Kooli- tolmkond, koolikõrjandused, Eesti Komitee, Kultuuri Koonde jne., kuid seda efektiivset, odavat ja lihtsat lahendamist nõudvat keele õppimise viisi, mis oleks peaaegu ainaks võimaluseks eesti keele õppimiseks neile kohtades, kus puuduvad eesti koolid. Kuid võl- bolla on kõik see olemas, vaid mina ei tea sellest? Oleksin tänulik kui kasugit saaks osta eestikeelsest kasettlindil kursust – hinnaküsi- mus antud juhul ei ole oluline.

MURELIK

AEG dir. ins. G. Anvelt 870, Romu- lus Avakivi 252, DKV esindaja C. Tamman 823, Kodaki esindaja H. Sahme 919, Philip Schaefer 539 jne.

Astoria tubakavabriku dir. H. Anton 3608, William Tomingas ja Joh. Luts (Astoria tehastest) kumbki 822 kr.

Häid summasisd riigile tasusid ka kõrtis- ja restoranide omanikud: Nõnda määrati tulumaksu: nn. parunite kõrtsile – 3277 kr, tuletärgi ühinguale (hr. Siig) 2209, Gloria Dancingu ja kohvik Corso pidaja R. Lellepille 1255, "Baghüüre" 748 kr, Läti seltsile 388, Üurnike seltsile 248, Töölisatlatrile 281, J. Reisbergile (Metropol) 553, B. Leerile 20, kohvik "Asko" omanik A. Kaaskule 275, kino-omanik G. Bartelsile 2138, kohvik Filippihi omanikule kr.

PASTORITEST oli kõige ees T. Tallmeister 944 krooniga. Praost A. Kapp maksis 108, piiskopp J. Kukk 95, praost ja kooli direktor H. Kubu 572 L. Raudkepp 259 kr.

"Estonia" teatri esimees dr. A. Mõttus maksis 160 kr. Koolimehed: min. N. Kann 630 kr. dir. H. Roos 126 dir. A. Veiderman 128, Paul Pinnas 150, Alfred Sällik 139 kr.

Dr. Oldekoopile oli määratud 942 kr, apteeker R. Vallnerile 420, prof. O. Madissonile 610, dr. A. Vilkenile 228, dr. J. Vilmsile 146, dr. B. Vahtriku (hukkus "Moreol" operatsioonruumis lõukust toime- tades) 330, adv. A. Peet maksis 470, ETK dir. J. Nichtig 181, vehi-kaupmees K. Uudel 871, võime- mispõtetaja V. Reese-Resel 221, Kreenholmi raamatupidaja P. Rime 389, Jüri Lossman 69.50, Mari Raamot 29.50, pandimaja dir. V. Linnamägi 77 kr., "Päevalehe" vastutav toim. L. Kenn 250, "Uu- dislehe" peremees J. Loosalu 42 ja adv. Artur Sirk 84 krooni.

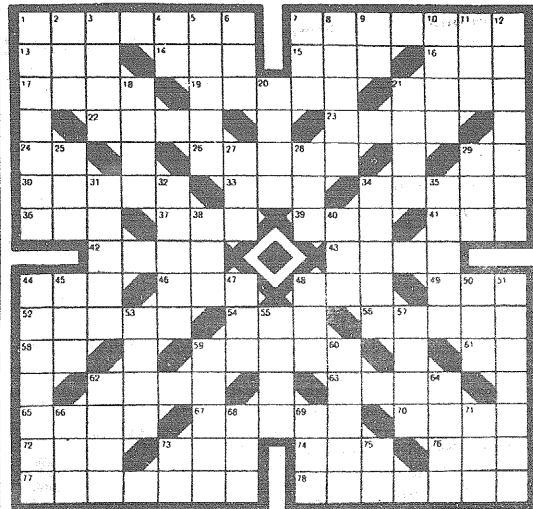
Samal ajal prokurör Aavaldile oli määratud tulumaksu 149 kr, koh- tuminister J. Müllerile 205. Mak- sudevalitsuse direktor H. Kukk ta- sus 212 ning maksuinspektor K. Brauer 88 krooni.

Samal ajal prokurör Aavaldile oli määratud tulumaksu 149 kr, koh- tuminister J. Müllerile 205. Mak- sudevalitsuse direktor H. Kukk ta- sus 212 ning maksuinspektor K. Bauer 88 krooni. Rääkides meie riiklikest edusammudest iseseis- vuses jal. väärib tähelepanu saavutused, mida meie isad ja esilased seal korda saatsid. Meil olid tollid soodsad ja omaõbbustuse hu- visid peeti silmas kaubalepingute sõlmimisel. Produktioon oli esmaklassiline ja kui pürit tagant saabusid "hukutatu gentleman- nid" ja "kõikide maade vabasta- jid" kaitsepundardes, jatkus meie tagavaradest riigi palja, et panime ka venelased rõõmuse. Selle edu saladus oli lihtne: eraomand ja vabadus. See lasis inimesel hing- ata. Ta looming valmisas rõõmu silmale ja see mureis kõlajat läbi rikastades riiki ja rahvast. (VES/Alf Kubbo)

Johanna Einam tähistas oma 90. aastast sünnipäeva Bainbridge'i saarel Washingtoni osariigis USA

Charlotte ja Toivo Maistel sündis Glen Bernies Marylandi osariigis tütar.

Juhan Raldma, insener Balti- mores, abiellus dr. Christa M. de Wissriga.

Ristsõna 12

Paremale: 1 sõduri sõõginoü 7 kuulus uisutamis-keskus Vene- maal 13 tee lahti! 14 õhtune valgus 15 kolm ühesugust tähte 16 pinna- mööt 17 ta 19 suitsune 21 mitme Rootsi kuninga nimi 22 "kuning- lik" mäng 23 hiljuti surnud jazz- kuninga hüüdnimi 24 ml-bemoll 26 jõudu 29 valukarjatus 30 suur vil- jahakk 33 pikkuksüht Hiinas 34 meeleaastane rohtitaim 36 saks- keelne artikkel 37 auk 39 saviaine 41 maailmakaar 42 tuntu valmis- riiete äri end. Tallinnas 43 lehma kehaosa 44 nimetab rootslane meid (ainsus) 46 suur, avar 48 õlu (ingl.k.) 49 soibemoll 52 korratuse olukorda (jääma) 54 10 km Rootsis 56 nädalapäev 58 kaksikvokaal 59 saar Tallinnas vetes 61 koht Pihlils 62 element 63 maksutäht, maksu- nõue 65 kild 67 kombes 70 maestik Keskk-Aasias 72 kõrv (ingl.k.) 73 võta naine! 74 emase lamba 76 ese 77 ütleb esmene rääkija aktusel 78 tõmbus tagasi.

Alla: 1 osa (raamatus või teat- ris) 2 iad. k. palve 3 lehtpau 4 prants.k. artikkel 5 viitakse tapa- lavale 6 sadame kinnitatud kalju- sein 7 suur elektrifirma Saksamaal 8 riik Euroopas 9 mele 10 varandus, kallid omand 11 liha liht 12 põhja- naba maadlaid 13 kõrge siht 20 äri riku meest 21 prants. münt 25 pa-

garitoode 27 kutse 28 küsimus 29 ahi (ingl.k.) 31 kreeka täht 32 linn Eestis 34 paksem kui kõrt 35 Eesti kirjanik ok. kodumaa! 38 eksimus (om.kääne) 40 merelind 44 tüliünn Aafrika ida-osas, mis on tekitanud kodusõja, 45 sama, mis 25 alla 47 juhtub harva 48 Rootsi mööt 50 progress 51 sõõginoü 53 abielu- pool 55 on tegevuseltn inimesel 57 suvituskohi Eestis 59 abistan 60 ajavahemik 62 rikkus, kogutud kapital 64 eksisteerid 66 eesti heli- looja 68 ümbriseb maja (om. kääne) 69 väljaspool maailmaplatsi olev pall 71 raja, loo omale kodu 73 oleldakse hobusele 75 vanuse.

Lahendus 11:

Paremale: 1 ilma 4 Läti 8 Ungari 10 Rootsi 12 ug 13 Euroopa 14 ie 15 eli 17 em 18 OS 19 tar 20 dito 22 aps 24 sai 26 Sato 27 kuld 28 Soome 29 kili 31 oas 34 prii 35 aas 37 anus 39 ree 40 OS 41 ar 43 nui 44 ie 45 Esto- nia 47 si 48 skaala 50 tihnas 52 agro 53 silid.

Alla: 1 Inglis 2 Mae 3 arus 4 lops 5 äoa 6 ITT 7 Island 8 uued 9 Irma 10 Roos 11 liri 16 Itaalia 19 Tallinn 21 O T 23 Poola 24 su 26 osi 27 kes? 29 Kreeka 30 ii 32 ea 33 suusad 34 pris 35 Asta 36 sant 38 siis 40 Oslo 42 riis 45ear 46ahi 49ag 51 N.L.

Kohalik elu

STOCKHOLM

Korporatsioonide Liidu ühisreis Heidelbergi

Mõni aeg tagasi algatati Eesti Korporatsioonide Liidu (EKL) ringkonnas mõte Rootsis Saksa- maale, Heidelbergis 2–4. maini s.a. peetavale n.n. Balti kommers- sile sõiduks, et võimaldada EKL liikmetele osavõttu sündmusest, mis ühe enam poolehoidu võitmas. Tänaaseks on ettevalmistused Sak- samaaile sõiduks arenenud nii kaugele, et võib teatada järgmist:

Heidelbergi-sõu alustatakse Nynshamni sadamast teisipäeval 29. aprillil kell 12.00 Helsingi-Nynshamni-Travemünde liinilaeval (Finnline liin), mis jõuab Tra- vemündesse kolmapäeval 30. aprillil kell 14.00 Hind Nynshamni Travemündesse ja tagasi kr. 270 (sparklassis, ühiskajut neljale inimesele nelja magamiskohaga), turistklassis kr. 445 (kajut kahe magamiskohaga). I, I A ja I S klassid on kallimad ja nende hin- nas on sees ka kolm sõõgikorda laevas. Travemündes ootab Hei- delbergi ja tagasi pärast 4-päevast peatust Heidelbergi maksab kogusummas kr. 4.000, hoolimata reisijate arvust. Kuna esialgsete ja mittekoosta- vate registreerimiste põhjal võiks arvvestada 15–20 reisijaga, kuju- nes seega sõõduhinna kr. 200–270 edasi-tagasi.

Ligikaudsete arvvestuste kohaselt jõutakse Heidelbergi kolmapäeva, 30. aprilli keskööl. Neljapäeval, 1. mail toimus ringisõit Heidelbergis ja võimaluse korral sõit Schönaus- se Eesti Sõjaninvaliidide Kodusse. Reedel, 2. mail ühine laevasõit Ne- carili. Tagasisõitu Rootsi alusta- takse esmaspäeval, 5. mail kell 7.00, et olla õigeaks ajaks kohal Travemündes sama päeva õhtul kell 18.00 Nynshamni siirduval laeval. Nynshamnis loodetakse olla tagasi teisipäeval, 6. mail kell 20–21 paiku. Hotellide ja einete ette tasuvad reisijad, ise, samuti ei kuulu sõõduhinna sisse perekon- naõhtu, kommersi ja laevasõidu kulu. Seega on soovitat sõõdu- hinnana arvvestada kr. 600 isikult.

Heidelbergi sõit on mõeldud ka EKL liikmesorganisatsioonide korporantide perekonnaliikmetele. Sõidust osavõtta soovijatel palu- takse endid registreerida (kirjalik- lalt) aadressil: Jüri Rimmelgas, Höglandsv. 13 C III, 15130 Söder- tälje ja telefoniliselt 0755/39 465 igapäev kell 9–15 kuni 20. aprill. Registreerimine on siduv. Registreerimisel märkida ka, kas soovitakse reserveerida hotell ja kui kauaks. Sõidutsusta langeta- misega palutakse kiirustada.

Bärbro ja Urmas Fröömil sündis Stockholmis tütar kolmanda lapsena perekonnas.

Hobuserautamise stseen filmist "Tiina" (Kitsbergi Libahundi alusel), mis USA-s on produtseerimisel eesti filmientusiastide algatusel.

Euroopa hakkab vajama uutlaadi kaitstesüsteemi

USA vastuluure organisatsioon CIA süüks on tavatsetud panna mitmeid riigipöördeid, rääkimata vastaspoole sõjaliselt tähtsatest ja salajastest informatsioonidest. Kuid see, mis toimus Portugalis sündis küll vist USA vastuluure organite mõistamata, kui mitte teadmata. Portugalis diktatuuri valitsus on seisnud lääneriikide pinnaks silmas mitmekümne aasta jooksul ja silmnähtavalt püüdnud sellel demokraatlike maade toetus.

Kuid nüüd on Portugal avalikult kommunistliku diktatuuri juhtida ja Moskva hõõrub selle pärast heameelset käsi. Portugali langemisele vastasrindade poole ei ole vähem kaalul, kui NATO organisatsioon ja kogu Lääne-Euroopa kaitstesüsteem. NATO liikmena omas Portugal kõigi andmete kohaselt kõik informatsiooni alal,

mida Nõukogude Liit võiks igatseada: NATO vägede kaitsekavad, koosseisud ja koodid. Riigipöörde Lissabonis on see kõik sama hästi, kui venelaste käes ja Ameerika Ühendriigid ei ole selle takistamiseks midagi ette võtnud.

NATO asutamise 20 aastat tagasi suudeti luua Ühendatud Euroopa kaitsejõud, mis oli küll arvuliselt väiksem, kui Varssavi Pakti kogujõud idapooltel, ometi silmnähtavalt küllaldane kommunistliku ekspansiooni tõrjumiseks, kui ka holatava sillapeana vaenutegevuse algutundidel. Kuid NATO lagunemine algas juba mitu aastat tagasi, kui president de Gaulle käsutas kõik NATO jõud Prantsusmaalt välja. Järgmisena vähenas Kanada oma kontingente poole võrra NATO koosteesse peaminister P. Trudeau eestvedamisel.

Siis tekkisid lüngad NATO positi-

sioonidesse Kreeka ja Türgi tüliga Küprose küsimustes. Režiimimuutusega Portugalis on ka NATO Atlandi tiib avatuks muutunud, kuigi Portugali osas ei ole NATO veel seisukohta võtnud. Ning nüüd lõpuks on tšehvakonna valitsus Inglismaal H. Wilsoni juhtimisel teatanud, et Inglismaa on kärgpind oma kuluksis Lähis- ja Kaug-Idas tervelt 11 miljardi dollari võrra lühemaks kümneks aastaks. Viimane teade on arusaadavalt alarmeerinud NATO organisatsiooni.

Majanduslikes raskustes olev Inglismaa vähenab oma eesajavade koosseise 38.000 mehe võrra rüüv ja 30.000 tsivilist. Enne seda kärgpind oli Inglismaa väeosades 341.000 mees. Kuid sellele lisanduvad kärgpindade ka lenu- ja mereväes. Kuigi Inglismaa jätab NATO käsutusse Polaris tüüpi tuumrelvad, ei kavatse ta osa võtta uute tuumrelvade tootmisest. Inglismaa kärgpindade läbi nõrgestub NATO kaitseorganisatsioonil nii Euroopa põhja- kui ka lõunaosas, kuna Inglismaa tahab ka Vahe-merest ära viia oma laevastiku ning õhukõusused.

Sellena jääb NATO jõude Euroopas esindama vaid Lääne-Saksamaa ja USA aumekste suurjõududena teiste vähemoluliste kõrval. Ühenduses sellega kerib nüüd küsimus, kuidas kavatseb vahepeal ise vaesestunud USA lahendada Euroopa kaitseküsimuse, sest kujunenud olukorra juures NATO kaitseviime ei ole enam nähti usutav. Silmnähtavalt ei saa USA enam suuremat rõhku panna Prantsusmaale ja Inglismaale osavõttule NATO-st, kuna kumbki neist märgib enam oportunistlikku kui poliitilist osa Euroopa jugeoletuks.

Selles olukorras on tekkinud areng mängimas USA-le ülimalt iroonilist viingerpüü, jättes Washingtoni ustavamaks hütlaeks oma ajal vallutatud ning hävitatud Saksa rahva praeguse Lääne-Saksamaa näol. Kui mitte poliitilistest arusaamadest, siis ometi kujunenud vajadusest võib osutada mõõdapäsematiks Lääne-Saksamaa piiramata relvastamine. Kui see juhtub, siis võib kogu Euroopa kujunemises alata sootuks uus ajastu, mis on selle alguliseks, millist unistati eelmise sõja lõpus. (ME/V).

Vene kullavarud saladuskatte all

Nagu see ebaslabilise poliitilise ja majandusliku olukorra juures harilikult juhtub on kuld maailmaturul hinnas tugevalt tõusnud. Sellega ühenduses on tavalisest suuremat tähelepanu omistatud ka selle produktioonile. Maailmatoodangu hindamisel on aga olnud raskusi peamiselt seetõttu, et idariigid, eriti aga N. Liit juba pikemat aega on oma kullatoodangu riiklikuks saladuseks kuulutanud.

Ses ühenduses osutub huvitavaks mõõdunud kuul inglise ajakirjas Economist avaldatud lühikene ülevaade N. Liidu kullatoodangust — niipalju kui seda kaudselt andmeid on olnud võimalik hinnata. Nii selle kui ka viimasel ajal toimunud N. Liidu müükide kohta oleks see ülevaates järgmist:

N. Liidu kullatoodang oli 1935.a. mil viimast korda selle kohta andmeid avaldati, 15 tonni aastas ja reservid 745 tonni. Kõik peale seda toimunu on üksnes oletused. Kergelt hinnatav on seejuures ainult N. Liidu poolt turustatud kulla hulk. 13 a. jooksul enne aastat 1965, on see olnud kokku 3 000 tonni. olles alul 70 tonni aastas ning kolme viimase aastal, mil toimusid suured viljastused, 1400 tonni.

Peale 1965.a. oldi N. Liidu kullatoodang väikesed, tõustes aga kolme viimase aastal uuesti üle 200 tonni osalt viljastatud finantseerimiseks, osalt aga parema kullahinna kasutamiseks kaubavahetusel läänemaailmas tekkinud puudujääkide katteks.

N. Liidu kullatoodangu ja reservide suurust ei tea aga keegi. Ekspertide arvamusel jäävad suuresti lahku, olles näiteks CIA hindamist mõõda ainult 100 tonni aastas, kuna USA Kaevanduste Büroo hindab venelaste aastatoodangut 370 tonni. Arvringkondade hinnangu järgi on see veelgi suurem, ulatudes kuni 500 tonni aastas. Kõige tõenäosemaks peetakse siiski 370 tonnilist aastatoodangut, kusjuures aga on põhjust arvate, et 1973.a. see oli 400 t. See arvamine tugineb N. Liidu kullakaevandustes rakendatud masinate kapasiteedi arvestusele, mille järgi N. Liidu kullareserve praegu hinnatakse 2700 tonni.

Kui need arvastused osutuvad õigeteks, siis peaks Venemaa kullatoodang praegu moodustama 45% L-Aafrika toodangust ning 35% ülejäänud maailma omast. Ja reservid võrdsustid tal peaaegu kolme aasta maailmatoodangule. Oma kulla müügid teostab N. Liit Shveitsi pankade vahendusel. Need teostati 1973.a., mil viljastus oli suurim, vastamata hindadele, aga seejärel on tehinguteks kasutatud aeg, mil hind ületas 170 dollarit untsilt. tulemuseks on, et kui 1965.a. N. Liit 500 tonni kulla eest sai umbes 600 miljoni dollari, siis 1973.a. 230 tonni andsid tervelt 1,2 miljardit. (EPL/FK).

Pank toetas Eesti Maja Torontos

TORONTO (EPL) — Toronto Eesti Ühispanu peakoosolekul tegi juhataes esimees Artur Ekbaum teatavaks, et pank on osnud 10.000 dollari väärtuses Eesti Maja kassale, et toetada maja juurdehituse teostamist.

Aruandest selgus, et liikmete arv on kasvanud 105 võrra ulatudes 4.552-le. Vaatamata raskele konjunktuurile suutis eestlaste pank oma liikmed edukalt teenida andes laenuisid üldisest turust madalamat protsendiga ja makstes hoiustele kõrgemat protsenti. Panga äri seis oli aastavahetusel tasakaalus 1.066.667 dollarit. Aasta jooksul kasvas äri seis 600.000 dollari võrra.

Shveitsi Eesti Seltsi tegevusest

ZÜRICH (EPL) — Seoses E.V. aastapäeva pühitsemisega, mis sel aastal toimus kirikukontserdina järgneva koosviibimisega, peeti ka Shveitsi Eesti Seltsi korraline peakoosolek.

Senine esinaine pr. Öle Fleig astus tagasi ja ei võtnud koostööd te karvatsuseks uut kandidatuuri vastu. Uueks esimeheks pandi ette Matti Käär, kes üheaoliselt valiti esimehe kohale. Abiesimeheks/laekuriks valiti pr. Nina Michel ja sekretäriks pr. Sigrid Fitze. Ametiperiood on kaks aastat.

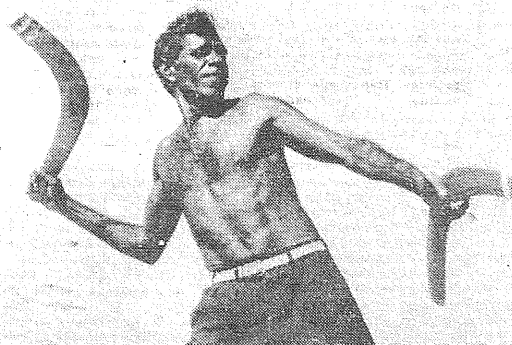
Shveitsi Eesti Selts on väike, koos perekonnaliikmetega künnib arv ehk 100-le. Tegevuse osas võib nimetada, igal aastal pühitsetakse E.V. aastapäeva, iga kahe aasta tagant koos lätlaste ja leedulastega kusjuures korraldamise kohustused tulevad järjekorras kanda. 1974. aastal oli korraldamine eestlaste õlgadel.

Muude korrapärase ürituste juurde kuuluvad ühine jõuluõhtu koos pesuetsa jõuluvana, ja kevadine/varsuline koosviibimine. Käesoleval aastal toimub jaanipäeva pühitsemine.

Shveitsi Eesti Seltsi tegevuse siht on rahvuskultuurse rõhuga. Ka on see üks foorum kus see väike hulk eestlasi saab koguneda ja eesti keelt rääkida, niasamuti kui Eesti saatuse tutvustamine on üks osa tegevusest. Viimane on — nagu igal pool — järjest raskemaks muutunud kuna küllajaid on vähe ja veel vähem on neid kes on tõesti huvitatud. Kuid ilma pealtükkiva propagandata saavutab tihilepeale rohkem — nii on kavas korraldada eesti käsikirja näitus Zürichis 1976. aastal.

Lähematest soovidest võiks nimetada, et iga eestlane kel on erialalise teadmisi, kes oleks huvitatud Shveitsi-eestlastega kohtata ja kes teab end kunagi Shveitsist läbi sõitvat — paluks võtta ühendust Eesti Seltsi esimehe Matti Kääriga, aadressil Am Pfisterholzi 25, CH-8806 Greifensee, ehk telefonil 01-87 78 83. Samuti sooviks Eesti Selts omada väärakid küllastamatut (seega on avaldatud väike palve neli, kel oleks võimalik sellise raamatut Shveitsi Eesti Seltsile kinkida).

15000 a. bumerangi

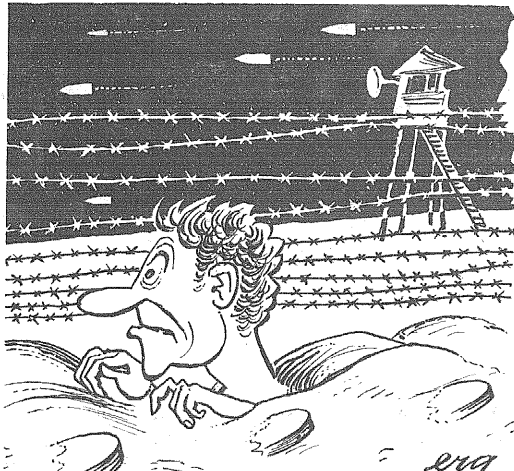

Austraalia ürgelanike tänapäevane järeletuleja demonstreerimas bumerangi. Veel praegu kasutatakse bumerange linuajutidel — bumerange paisatakse terve hulk üle lindude pesitsemisala ja see takistab neil lendu tõusmast. Kütid tarvitsevad vaid ehmunud lindude üles korjata...

CANBERRA (EPL) — Ühest Austraalia rabast leiti kolm bumerangi, milliste vanust hinnatakse 15.000-le aastale.

Leitud heidavad valgust Austraalia ürgaustate egiormidele vanemas kvartäärjastus. Ilmselt

kütti ka 15000 aastat tagasi bumerangidega. Leiti veel oadotsi ja kivitööriistu. Kaevamised rabas jätkuvad. Varasemad bumerangileidud Austraalias on olnud vaid 300-400 a. vanused.

Kuidas püüenud tänapäeval saabuvad Rootsi: 1. Pögenik teel läbi randeeriide idast läände. 2. Pögenik, keda riigi kulul lennukiga ära tuuakse Lääne-Ameerikast.

Horm anti-kommunistide konverentsil

Brasíllias Rio de Janeiro toimus 22.-25. aprillini maailma anti-kommunistliku liidu, World Anti-Communist League (WACL) ja selle noorteliidu konverentsid, millest Rootsil osa võtavad organisatsiooni Rootsi osakonna esimees Arvo Horm ja noorsoo esindajana Ingemar Larsson esinijast.

Konverentsi korraldajaks on WACL Brasiília osakond, mille esimees dr. Carlo Barbieri Filho teenoaliselt valitakse uueks presidendiks. Rida eksperte mitmetel mandritel esitavad poliitilisi ülevaateid.

Tagasisõidul Brasiiliast peatub Arvo Horm Strasbourgis, et 2.-4. maini toimuvast Euroopa Aksioonikomitee kokkutulekust osa võtta.

Kaval Ants ja Vanapagan lähevad maailmalaagrisse

Suitsu, udu, väikude ja paukudega tuuakse juulis Metsakodu vabaühulaval rambivalgusesse August Kitzbergi "Kaval Ants ja Vanapagan", viies südamusrikkas vaatuses Ao Vaksil lavastuses. Tegemist on hiiglasliku lavastusega, kus 50 tegelast ja abilist ning märkimisväärne ja komplitseeritud tehniline aparatuur.

Eetüoloogiliselt tuntud kujud Kaval Ants ja Vanapagan on kindlasti kõikidele noortele Maailmalaager Metsakodu elanikele juba tuntud. Külalispäeval toimub vabaühuletenduse võimaldab peale laagrielanike ka väljaspoolt eestlastele tutvumist etenduse peaosalistega. Kaval Ants kutub Arnold Pundi Norrköpingist ning Vanapaganat Valdek Jürisoo Stockholmist. Põnevusega võime oodata "Kaval Ants ja Vanapagan" lavastust – koos suitsu ja paukudega.

Põnevusega ootame ka Ao Vaksil nukuüandendit "Võluud" mis ka suvel Maailmalaager Metsakodu lastepargis esitamisele tuleb. Kui Stockholmist Eesti Algkool märtsis oma 30-dat tegevusaastat pühitses, seati "Kaval Ants ja Vanapagan" lavastuse üks osake proovile. Rambivalgust nägi teine vaatus – "Sulasekauplemine". Teisi vaatusi oli nimelt raske kinises ruumis läbi viia, kuna näidendi lavastuses ettenähtud rohkesti suitsu, värke ja pauke.

Metsakodu vabaühulaval on aga võimalik kõiki vajalikke efekte rakendada mis August Kitzbergi "Kaval Ants ja Vanapagan" loos esinevad. Lavastuseks on rakendatud 50 kaastegelast ja tehnilist abilist, kes kõik Maailmalaager Metsakodu osavõtjad – vanadest

mastritest kuni hundu- ja hellakesteni.

Osalistena esinevad: Kaval Ants – Arnold Pundi, Vanapagan – Valdek Jürisoo, Antsu vennad – Tarmo Sepp ja Ralvo Randes, Vanapagana vanamoor – Muusa Erikson, kohtumehed – Sven Hanson ja Louis Mölder, paharett – Teet Sirotkin, Mikatsi noorik – Siiri Vaks, Käärkäälaja – Ilmar Loorand, Murueit – Linda Marend, ning peale nende veel hulk noori tegelasi: kolmetist Vanapagana poissi, kuus lillekest ja kaksteist Murueide tütar ja tantsijat, kes kõik Stockholmist Eesti Algkooli õpilased.

Nendele lisandub veel kümme-kond tehnilist abilist, keda juhivad inspektor Lembit Vaks. Lavapild looduses valmistab dekorator Ilmar Loorand ning maailmalaagri ehitusjuhid Arnold Pundi ja Ao Vaks. Lavastuse heli seab Viikar Nalris ja tantsud Marje Tui. Kostüümid valmistab Öilme Vaks.

"Kaval Ants ja Vanapagan" lavastusega on peale näidendi proovide väga palju tööd tehnilises osas. Metsakodu vabaühulava tuleb varustada igasuguste märgu- ja signaalseadistega, milliseid võimalik tsentraalselt juhtida. Mai kuu alguseks tuleb ka lavapilt valmistada, kuna siis kogunevad kõik pooltsada tegelast peaproovile. Paralleelselt "Kaval Ants ja Vanapagan" hiiglavastusega käivad proovid ja eeltööd Noorte Nukuteatri raamides. Maailmalaager Metsakodu lastepargis tuleb nimelt Ao Vaksil nukuüandendit "Võluud" esitamisele. Nonda ei ole laagris ka mitte lastesõim ja mudilased unustatud.

Ao Vaksil "Võluud" on viies pildis ning proovid ja ettevalmistused on ka selle näidendi osas täies hoos. Peale tehnikute teevad nukuteatris kaasa veel Piia Paljak, Aare Avasalu, Ivo Parik, Henrik Penno, Leena Tõnisoo, Mai Viiborg, Paula Eichhorn ja Teet Sirotkin. Tegelasel on kõik praegused või endised Stockholmist Eesti Algkooli õpilased, kes osavõtavad ka Ao Vaksil poolt starditud Nukuteatri kursusest.

Nukuüandend "Võluud" tuleb esmakordselt lavale Stockholmis juba mai kuu lõpul Eesti Algkoolis, ning hiljem ka Maailmalaager Metsakodu lastepargis.

Noorte Nukuteatri algatajateks on Tartu lippkonna liikmed ning teised lasteteatri huvilised, kes sel viisil saavad endale toreda ja õpetliku huviala. Tegevus ergutab ühtlasi ka Tartu lippkonna tööd. Nukuteatri näitelava ja seadised valmistab Arnold Pundi Puutööstus Norrköpingis, ning nukud ja nende kostüümid valmistab ja kujundab Öilme Vaks.

Mitmekümne lasteteatri tegelane Ao Vaks paneb erilise suure lootuse just nukuteatrile, millega oleks võimalik kõik väikesed "eestlaste asulad" läbi käia – üle terve Rootsi. Nukuteatriga võiks külastada kõiki eesti täienduskooli, lasteasutusi, suvekoode – eesmärgiga pakkuva eesti lastele ja mudilastele eesti lasteteatrit. Selline tegevus tutvustaks, levitaks ja õpetaks meie kõige noorematele emakeelt – eesti keelt. Ao Vaksil lavastused "Kaval Ants ja Vanapagan" ning "Võluud" saavad noortele Maailmalaager Metsakodus kindlasti suureks teatri elamuseks. Ao Vaksil algatus saab tulevikus kindlasti ka väga tähtsaks abinõuks meie eesti noorte keelekasvatuse osas. Mudilaste ja noorte huvi emakeele vastu tuleb ärastada igat võimalikku moodi. Pealegi on nukuteater või noorteteater lastele alati elamuseks.

TORONTO (EPL) – Juba aastaid takerdunud teatrielu on nüüd jõudnud selleni, et Torontos on eestlastel ametlikult kolm teatrit – Eesti Rahvusteater (eesotsas Kaarel Sõõdor ja Lydia Vohu), Eesti Rahvusteater Kanadas (eesotsas Rud. Lipp ja Riina Reinik) ning Noorte "Teatrikolle" (eesotsas Rein ja Valve Andre). Selle asemel, et kõiki praeguseid teatritruppe ühendada üheks võimsaks teatrikollektiiviks, on olukorrad väljajõudnud kolme-teatri süsteemile, kusjuures kolmele teatritruppile jätkub küllaldaselt teatripublikut, nagu see viimastel etendustele on selgunud.

Eesti Rahvusteater Kanadas poolt umbes kuu aega tagasi esitatu A. Särevi dramatiseering A.H. Tammsaare romaani "Põrgupõhja uus vanapagan" sai laialdase menu osaliseks ja sama on kehtiv Eesti Rahvusteatri poolt 23. märtsil esitatud ameerika kirjaniike Max Shulmani ja Robert Smithi näidendi kohta "Tütarlaps põhimõtetega", mille lavastas teatriteater Kaarel Sõõdori poeg Ain Sõõdor, kes mängis ka peaosas.

Noor Ain Sõõdor on juba enam kui kümmeaastat Torontos, Vancouveris ja kaenamat aega jällegi Torontos teatri alal eestlastele esinenud, kusjuures ta viimane lavastus "Tütarlaps põhimõtetega" äratas kaugeleulatuvat usku ja lootust, et eesti teatrielu

pärast võõrsil pole meil põhjust eriliselt muretseda: noor põlvkond hakkab end ikka enam ja enam maksima panema, olles oma praeguste tippudega jõudnud hinnatavate tasemetele. See on eriti kehtiv Ain Sõõdori kui lavastaja ja näitleja kohta, kinnitades vanasõna, et "kabi ei kuku kannust kaugele".

Näidendis "Tütarlaps põhimõtetega" mängisid kaasa ka teatriteaterid Kaarel Sõõdor ja Lydia Vohu, kusjuures teiste osalistena esinesid Ain Sõõdori abikaasa Asta Sõõdor (väga ilmekalt ja haaravalt), Siegfried ja Silvia Freeman, Ester Mandra ja Kaljo Anja.

"Tütarlaps põhimõtetega" on tänapäeva-ajaline näidend New Yorgi elust ja nais oma kaasaegsusega ja hea lavastuse ning mänguga publikule igati meeldivat, teenides õigustatult rohkelt aplause ka keset etendust, kuigi selle mängutempo kippus pikale venivalt.

Möödunud aastane teatrihooaeg Torontos oli vähepakkuv, kuid seda intensiivsemaks on see muutunud käesoleva hooaja lõpul, mil peale eelpool nimetatute Eesti Rahvusteater annab aprillis veel ühe etendus Rud. Lipu ja Riina Reiniku eesotsas ja Noorte "Teatrikolle" Rein Andre lavastusel ühe etenduse. Nimelt tuleb 27. aprillil Torontos esietendusele Bern. Kangri komöödia "Kurb ahv".

K. E.

Kaval Ants ja vanapagan tegelased.

Brasiilias Vabaduse Komitee

"Pro Libertate" esimene presiidium. Esireas vasakult: Severiano de Oliveira — brasiilane, Bernardo Glavacki poolakas, Algrdas Slesoraitis-leedulane, Cato Vidigal Xavier da Silveira-brasiilane, Manomí Souza Pinto-brasiilane, Jose Mauricio Teixeira Rocha-brasiilane, Querelo Kito-ukrainlane ja Hong Chuen-hiinlane. Tagareas vasakult: Antonio José Mira-brasiilane, Gilberto Lovric-kroaatlane, Marian Cubakovic-kroaatlane, Karoly Voros-ungarlane, Karel Baloun-tsehh, Hong Ki Kim — korealane ja Olev V. Saukas.

SAO PAULO (EOL) — Pärast pikemaajalist eeldust, millest aktiivselt osa võttis E.V. konsul Sao Paulos Ferdinand Saukas, kutsuti Sao Paulos elu "Vabaduse komitee" (Comite pro libertate), millele on oma eesmärgiks seadnud võidelda ikkamat rahvaste vabaduse eest.

Organisatsiooni loomisele avaldasid tähelepanu ka Brasiilia ajalehed ja need, mis juhataks koosseisu. Komitee ülesandeks on ühtlasi seigita brasiilastele, milline on olukord kommunistide poolt vallutatud maades. Asutamiskooselekl esindas

konsul Ferdinand Saukast, kes viibis haiglas operatsioonil, tema poeg Olev Saukas.

Asutamisest olid esindatud 12 rahvust. Juhatuses kuulub rida silmapaistvaid brasiilasi. Uus organisatsioon sai omale kasutada ka ruumid.

Nimetamata "Vasaloppetit" sõltja

EPL tõi ära tänavusest Vasaloppetit osavõtjad. Eksikombel jäi ära 5184-nolale kohale tulnud Bernhard Mandel, kes vaatamata hiljutisele seljavigastusele jõudis finiši varjatades 8 tundi 19 minutit ja 18 sekundit Sälens-Mora vahelise mees, on mitmel korral ka varem osa võtnud Vasaloppetit ja paremate tulemustega. M.h. on Mandel sõitnud ka n.n. Karollner-loppetis silmapaistva tulemusega. Mandel pühendub suveti rattasportile ja sel alal on ta kogunud hulga auhindu.

Turneel Hiinas

Pärast Austraalia diplomaatiliste sidemete alustamist kommunistliku Hiinaga on alanud ka sportlik läbikäimine. Austraalia võrkpalli mees- ja naiskond viibisid kuu aja jooksul võistlusreisil Hiinas. Austraalia internatsionaalide hulka kuulusid ka eestlased — meeste poolt Hillar Ranniko ja Juhan Olesk ning naiskonnas Inna Prima.

Eesti golf Austraalias

Adelaides tegutseb eestlaste golfiklubi. Asjasid klubi meistrivõistlused võitis Tõnu Laanekõrb, kelle kätte läks rändauhind.

Veel üks ERN memorandum

ERN väliskomisjoni kokkuteleku 6. märtsil esitas komisjoni esimees Joh. Mikkelsen ülevaate Genfi julgeolekukonverentsi viimaste kuude tööst. Konverentsi töö on endiselt taardunud ja on ilme, et suuremas osas olulistest punktidest mingit kokkulepet ei saavutata. Nii Moskva kui ka lääneligil soovivad aga siiski konverentsi kiudagi lõpetada viimase kokkulekuga Helsingis, milleks Soome poolt juba pikemat aega ettevalmistused tehtud. See võiks toimuda kõige varem juulis.

Euroopa riigimeeste viimase kokkuteleku Dublinis arutati ka julgeolekukonverentsiga seotud küsimusi. Kõik informatsioon Moskva näitab, et Brezhnev on raskesti haige mees ja tema tagastamine on vaid aja küsimus. Inglismaa ja Prantsusmaa soovivad selle tõttu Helsingi kokkulekuga kiirustada, Saksamaa on aga vastupidisel arvamisel, et sellega tuleb võimalikult venitada. Saksa liidukantsler Schmidt ja Hollandi peaminister Joop den Uyl on arvamisel, et Brezhnevi järglasena on vahet võimalik julgeolekukonverentsi ümmikusejoonksund küsimuste osas alustada uusi läbirääkimisi.

ERN väliskomisjoni otsustas koos teiste balti organisatsioonidega Genfi ja Helsingi esitada viimase läkituse, kus rõhutatakse, et konverents ei ole lahendamise kogu Euroopale ja maailmale kõige tähtsamat küsimust: enesemääratlemise kindlustamist ja vabaduse ja demokraatia tagamist suurel arvul Ida-Euroopa rahvastele, eriti ka balti rahvastele.

Kiriklik partei?

Lääne-Saksamaal tegutsev "Evangelische Notgemeinschaft in Deutschland" teatab oma ringkirikust, et enne Hesseni maapäeva valimisi on 29 kirikuõpetajat, vikariid, usuteadlasi või diakoni astunud vastava üleskutsu peale kommunistliku partei liikmeks. Ringkirikust tuuakse ära ka kommunistlike valimilike nimed.

Endel Koppel, grupijuhataja Göteborgis Stockholmis on samas pangas edutatud abipangakamreeriks.

Rein Havam abielus Akers kirikus Helka Tuupaneniga.

Tiit Norvilt, med. kand. Helsingborgis, abielus lennustjuurdeessi Pia Jacobssoniga Larödist.

Tiit Norvilt, med. kand. Helsingborgist abielus lennustjuurdeessi Pia Jacobssoniga Larödist.

Olev Soosalu, leg. veterinaararst, Djursholmst Stockholmist on arvates 1. juulist määratud jaoskonnaloomaarstiks Haparantas.

Elmar Laisk, füüsika õppejõud Sydney Macquarie ülikoolis, saabus USA-sse oma teisele teaduslikule reisele, võttes Kalifornias Anaheimis osa Ameerika füüsikute konverentsist.

Elisabeth Cox, noor eesti pianist, kes kuulus Juilliardi muusikaülikoolis taotleb magistratüraadi saamist, tuli pianistide võistlusele Texasis linnas Odesas 75 viistleja hulgas teisele kohale. A. 1973 oli ta Eesti Helikunsti Keskuse stipendiaadiks.

Ilmar Sirk USA-st on praegu Parisis ameerika Bacclad-konserni Euroopa-direktori. Varem on ta sama firma esindusi juhtinud Brasiilias ja Lõuna-Aafrikas.

Alan Tomson, eesti rahvusest kadeti USA kuulsas West Pointi sõjalises akadeemias osutus sõjakooli juhtimiskursuse kümne parima hulka kuuluvaks, mispuhul ta valiti välja loenguid pidama koolides ja sai eripuhuse.

Matti Märska, eesti mehaanik Seabrookis USA-s, tähtistas oma 60. aastast sünnipäeva.

Kaljo Raid, helilooja ja Toronto eesti baptisti pastor, käis grupi eestlastega ekskursioonil Iisraelis.

Heli Saareste New Yorgist, kes seal valiti "Miss Finlandiaks", (ta ema on soomlanna), viibis Soomes Seura külasena nädal aega Helsingis, kus ta võitis osa nende jõulupeost.

Silja Rebane, majandusteaduse üliõpilane Danderydist abielus Danderydi kirikus majandusteaduse Per Jundiniga. Silja Rebane on kirjastaja Imant Rebasa ja tema abikaasa Virve, n.n. Borgman, tütar.

Elmar Jaska, dr. agr., kes töötab Kanada põllumajandusministeeriumis Ottawas eksperdina, viibis koos abikaasaga osa Kanada esindajana FAO konverentsil Lausmales. Tal oli läbirääkimisi veel Pariisis ja Roomas vastavalt prantsuse ja itaalia põllumajanduse juhtidega.

Arvo Neidre, noor eesti ortopeed Torontoist võitis USA-s San Franciscoos seal toimunud ortopeedilise kirurgia eriarstide konverentsist.

Eskilstuna pensio-närid olid koos

Eskilstuna Eesti Pensionäride ühing pidas oma aastapeakoosoleku 6. aprillil. Koosoleku avas ühingu esimees Pail, misjärele mälestati püstitõusmisega surma läbi lahkunud liikmeid, Aleksander Saameli ja vendi Herman ja Julius Jaanberg.

Koosoleku juhatajaks valiti K. Lulla, protokolliks J. Popp. Möödunud aasta tegevusarandest selgus, et rea kohalike koostööbist kõrval korraldati välisõist Kolmändenis. Kassa oli tasakaalus 1124:54, uue tegevusaasta eelarve 1218:54.

Otsustati mitte astuda Lundi Eesti Maja liikmeks, loobuda välisõist Metsakodusse ja sellea-semel sõita 31. mail Norrköpingi laulupeole.

Juhatus valiti tagasi endises koosseisus: A. Jaanberg, J. Jürgens, J. Popp, V. Pail, A. Tamme. Revisjoni komisjoni valiti K. Klaar, O. Palm ja K. Östermal. Liikmeks otsustati jätta endisel 10-.

Koosolekule järgnes koosviibimine eelalauas vahelduseks tantsuga.

Legendaarsed rannakabelid ja matusepaigad Hiiumaal

Rahvusvahelisteks legendideks võib nimetada lugusid merehädaliste ehitatud kabelitest. Neid leidub siin rootsikski nimega "sjö-manskapell". Aga ka meie kodumaa vetes pole väike Hiiumaa neist ilma jäänud. Nii kõnelatakse Kalana kabelist Kõpu poolsaare tipul:

"Sadade aastate eest olnud üks laev merel eksimas. Ei ole kuldagi maad leidnud ja ligikaudu kuus kuud oli juba merel ümber huku-nud. Siis laevamehed tõotanud, et kus iganes nad maale pääsevad, sinna ehitavad tammepeust kabeli, kuna tammed olud laeva lastiks. Pääseses Kalana randa ehitatud nad siis sinna kabeli.

Ka Kõpu Sant-Andruse mägi saanudki oma nime sellele ehitatud kabelist, mis nüüd on juba ammu hävinenud. Jälgelt sattunud laev, mille olud laadungiks tamme-paigad, merehädaga ja meeskond tõotanud sinna kabeli ehitada kuhu maale pääsevad. Neil õnnestunud maabuda Kõpu poolsaare Kapli-säärel.

Teine täpsem legend jutustab, et meremees Andrus jäänud oma laevaga kinni just selles kohas, kus on Kabelimägi. Muidugi on siin mõeldud randa Kabelimäest all-pool. Pääleli kaotanud mees kogu oma varanduse sel laevahukul, mille tõttu hakatud teda kutsuma Sant-Andruseks. Need kaks looket nii Kalanast kui Kabelimäe kabe-list leiduvad O. Loores "Endis-Eesti elu-olus" II, lk. 126 ja 128.

Paluküla kirikust, mis on alles 1815. aastal ehitatud ja selle kõrges keldrist olotatavana Ungern-Sternbergide hauakabeliks, kõne-leb legend:

"Laev oli merel hädas. Laev oli juba hukkumas. Kapten pelet palvet Jumalale ja lubas, et kui eluga pääseb, lasab tema kiriku ehitada. Ta pääsis Hileasare randa (2 km Paluküla kirikust). Siis ta võitis sõelaga vett merest ja sinna ehitab kiriku, kus viimane tuli vett sõelast kukub. See kukkunud Paluküla mäele."

Ennaste kihelkonnast kõnel-

dakse, et Sõru nüüd juba ammu hävinenud kabel ehitatud samuti ühe laeva hukkumise mälestuseks. Selle kabeli väiksem kell pidavat olema nüüdse Ennaste kiriku kell.

Peale nende olevat Hiiumaal veel vähemalt Malvaste ja Mäns-päe kabelid merehädast pääsnu-te püstitatud. Malvaste nüüdne kabel on Kõrgesaare apostlik-õigeusu koguduse abikirik.

Matusepaikadega on keerulisem lugu, kuna näiteks katkuajal maeti surnud mittele poole väljaspool surnuaued. Teiseks võib olla sa-muti ka randa uhutud uppunud maetud, kuna kalnistutele maeti tavaliselt neid, kellest oli teada, et nad olid luterlased. Nii võivad olla täiesti olematud Kootsaare kalni-stu Reigi kiriku ligikal ja Hello ning Hileasare surnuaiad Pühale-pa kihelkonnas.

Kõik mainitud kohad asuvad otse rannal. Nagu teame, tekkisid va-nemad surnuaiad ikka otse kirikute ja kabelite ümber nagu leiame neid Hiiumaal Kainas, Pühalepas, Kõpus, Reigis, Kassaris, Sõru ja Mänspäel.

Ka suhteliselt ligikal Kärda ka-bellele asus sääline vana rootsi kalnistu. Järgnevalt mõni rida kahest Hiiumaa vanimast kalni-stust. Nagu kõikidel vanematel matusepaikadel ehivad ka siin kalme kiviristid.

Kaina kiriku ümber leiame Stackelbergide ja Pahlenite haua. Neist kõige hiljem on siia maetud Gustav Baron v.d. Pahlen, sünd-nud 15.9. 1867, surnud 7.9. 1933. Tema oli viimne Vaarna mõisa aadlikest omanik. Kaina kiriku-petajatest puhkavad siin Albert Magnus ja Jacob Pontus Haller ja Georg Friedrich Ignatiuse pere-konnast arvatavasti tema poeg Hermann August, sündinud 5.6. 1838, surnud 11.2. 1840.

Eestlastest kohtame siin otse ki-riku ees vaevalt loetavat Jausa Juhani risti, millele leidub aastaarv 1837. Nähtavasti siia veel perekon-nimeid ei olnud ja inimesi kut-suti nende päritolu kōla järele. Ki-rikust kiriklapoolel küljel on Ru-

dolf Tobiasse vanemate hauad. Neist ristidelt võime lugeda: "Siin maldas Ührid Juhhan To-bias, 62 aastat elanud 37 abielulis, 3 aastad lesk. Surnud 14-mal Elnakuu päev 1834. Siis ärrata mind hana-sest ja wasta kohtus mino eest. Mo pattud ärra mälleda. Mull rõmo armust anna ka."

Siin maggab Jumala rahhuga Marri Tobias. Sündinud 1792 sel 2 febr. Abielus Manad Aastad. Sur-nud 1851 sel 12-mal November. So hõleas anan hängekest kui tema lahkuib ihho seest. Se ihho olgo hana sees. Siin kunni viimne pääv on käes. Siis ärrata mind hana sees. Ja wasta kohtus minno eest. Mo pattud ärra mälleta. Mull rõmo armust anna ka."

Analoogiliselt Kainale võime kohata samasugusel ristikirju ka Pühalepa kirikut ümbritsetavatel hauadelt:

"Siin maggab maldas Suure-mõisa aita Peter kes on surnud 22 Leikusse kuus 1837.

Juhhan Kassewälja Sia kurja maailmale sündinud 1.V. 1781. Omma Issanda rõmo sisse läinud 22.I. 1838". Ristil tema nime kohal onnukjutatud avatud raamatut kirjaga "See oli temma Lust Uus Testament."

Kuna need paar näidet on saadud ajaleheväljalõikena kommunisti-kust ajalehest, siis kahjuks puu-duvad uulised tekid, mis kuulu-vad kindlasti selleaegsetele risti-dele. Ühe selgana Pühalepa artik-lis märgitakse veel:

"Senati otsusega 1773. aastal keelati surmune matmine kiriku-tesse ja kirikute ümbrusse. Siis hakatigi ehitama perekonna hauakabelid. See oli aga jõuko-hane vaid mõniskike ja suurema-te saktele". Nii on kuulus krah-vinna Ebba Margarete Stenbock, kes suri 20. veebruaril 1778.

Allakirjutatu palub kõnesoleval teemal andmeid kogu Eesti mere-hädaliste kabelite ja vanemate matusepaikade almetel saata aadressil: Elmar Vrajer, Knoop-gatan I-II, 632 Eskilstuna.

Elmar Vrajer

Kanadas kaks moodsat lavastust

Eesti rahvusteater Kanadas toob lavale kaks näidislavastust moodsa tänapäevateatri repertuaarist: Samuel Becketti "Kraapi viimne heiliint" ja Michel Garneau "Neli naist".

Esimese lühinäidendi lavastab Riina Reinik. Vana, poolpidemat ja alkohoolimadest pistu segast Kraapi mängib Rudolf Lipp. Nagu Beckett tükkides tavaline, ei juhtu seal ühtegi midagi vana mees meenutab oma mõeldud noorust ja armastust hellilindil abil.

Teisena tuleb samal öhtul lavale Quebec'i tunnustatud näiterkjaniku Michel Garneau "Neli naist". See lavatükk kirjeldab neli naist, kes elavad ühes ja samas ruumis, kuid igaüks oma elu ja tundeid. Naised seovad oma vahel tugev side pärisvõimega, näol, kuna tegemist on vanaema, tütre ja tütre tütreaga. Mängivad Riina Reinik, Oudi Kaln ja noored näitlejad Tiit Kolga ja Anne Tüll. Kõigi osad on rasked ja nõudlikud. Lavatükk on oma iseloomult erilaadne ja kujuneb tõenäoliselt kõigile neljale näitlejale omamoodi tuleprooviks, sest igaüks nendest hoiab oma etteaste ajal üksinda kogu lavatüki oma õigadel. (VE).

Pääsesid läände

Niina Peetsman Elvast pääses külastama Lääne-Saksamaale oma sugulast, teatohi õpetustööajakirjandust.

Idasaksamaal viibivat meest saanud külastada Aili Vilberg Arukülast.

Varsti soome pulmad, ütleb Siimon Vaa Gailiti "Seeba Kuninganna", romaani "Nipernaadi". Pildil tegelasi, vasakult Siimon Vaa (A. Pärtel), kõrtsmik (A. Sikk), daam (E. Rahn), Toomas Nipernaadi (E. Kuus), Maret (E. Lohk), Jaanus Roog (V. Konga). Kaasa mängivad veel Lauri Nurmisaur ja E. Sergio. Lavastab Lensi

Römm. Gailiti elust ja loomingust kõneleb Arvo Mägi. Etendus toimub laupäeval, 26. apr. kl. 15 "Scala" teatris Eesti Majas Stockholmis. Pärast etendust koosviibimine Eesti Majas. Pääsmed eelmüügil Kultuuri Koondise büroos, Wallingatan 32, tel. 11 31 16.

Endatsensuur Soomes kartusest naabri ees

Kirjanik ja kunstnik Carl-Gustaf Liljus on kirjutanud artikli Soome tegeliku sõnavabaduse kohta ajakirjas "INDEX on censorship", mis on ilmunud Londonis aastast 1972 ja on seadnud oma ülesandeks võidelda vaba sõna eest kogu maailmas põhimõtte järgi: "ühelgi autoriteedil maailmas pole õigust pidurdada sõna". Artikkel Soome kohta ilmus soome kultuuripoliitilises ajakirjas "Kanava" ja tekitas elavat poleemikat. Anname edasi olulisemad kohad artiklist.

A. Solzenitsõni "GULAG-saarestik" jäi soome keelde tõlkmata, kuna kirjutaja leidis, et see võiks kahjustada Soome suhteid N. Liiduga. Mingit debatti selle üle ajalehtedes ei toimunud, mis on tüüpiline. Endatsensuur tähendab ka seda, et kontroversiaalseid küsimusi diskuteeritakse väga harva. See on üldiselt tunnustatud nähtus soome avalikus elus ja seda puudutatakse nii vähe kui võimalik.

Alaline küsimus on: Mida nõuab N. Liit õigusepoolest Soome? Keegi ei tea vastust sellele küsimusele – ja see süvendab eba-kindlustunnet ja umbusk.

Soomes pole ilmunud viimasel ajal ühtegi teost, mis puudutaks Balti riikide lähemat ajalugu ja nende praegust olukorda. Andres Küngi raamatud on rootsi keeles Soomes saadaval. Soome kirjanikud on avaldamad arvamusel, et raamatute soome keelde tõlgitud tiirakke eluks suur, aga et raamatud tõenäoliselt jäävad soome keelde tõlkimata.

Märtsis 1974 külastas Soomet N. Liidu psühhiaatri delegeatsioon. Ajakirjanduses räägiti palju soome ja vene psühhiaatri koostööst, kuid vaigiti maha fakt, et üks kokkusaamisest osavõtja oli G.V. Morozov, üks aegedamad N. Liidu opositsioonimeeste tagaküsimajad, kes muuhulgas on saanud Victor Feinbergi "psühhiaatrilise" vanglas.

Eriti paistab Soome endatsensuur silma juhtkirjade osas. Põhjus on ilmselt. Vaevalt ilmub kõige väiksemegi kriitiline märkus N. Liidu suhtes, kui mõni soome kommunistlik ajaleht süüdistab kirjutuse N. Liidu vastaseks. Sel-

lele järgneb mõne N. Liidu Soomes viibiva korrespondendi raport, mis omakorda põhjustab mõnes mõjukas Moskva ajalehes hoiatuse, mida omakorda tsiteerib soome ajakirjandus. Lumevall on liikuma läinud ja kasvab kogu aeg.

Stalinistide poolt domineeritud sotsialistlik üllõplaste ühing avaldas "Musta raamatut". Selles on üles loetud terve rida üllõplaste õpperaamatuid, mis öeldakse olevat N. Liidu vastased. Teoses nõutakse, et need raamatud ära keelatakse ja et N. Liidu õpperaamatuid hulgast tõlgitaks "sobivaid" teoseid. Must raamat on antud välisministri kätte, kes on lubanud "võtta tarvitusele vastavad abinõud".

Tihti küsitakse väljastpoolt: miks on Soome kommunistlik (rahvademokraatlik) erakond suhteliselt nii suur? Üks põhjus on, et kommunistid ja selle programmi ei saa Soomes avalikult käsitleda. Kõik kommunisti kriitiseerivad väljendused loetakse "N. Liidu vastasteks". Kommunistlike ajalehtedes ilmub päris järjekindlalt süüdistusi, et soome ajakirjandus on "N. Liidu vaenuk", ilma et neil süüdistustel oleks tihti mingit alust.

Endatsensuur viitab hirmule. N. Liit on Soomes väga vähe tuntud maa, pole olemas objektiivset kirjandust N. Liidu kohta soome keeles. N. Liidu ametnõukod ja eksperdid, kes on ajutiselt kommandeeritud Soome, isoleerivad end täiesti soomlastest. N. Liidu ajakirjandusest võib välja lugeda, et Soome on mingil määral "alaealine" ega oska ise võtta seisukohti

nähtuste suhtes ilma "suure venna" õpetusteta.

Ei ole lihtsalt olemas kontakte soomlaste ja venelaste vahel – maha arvatud väga kitsad baasid. Selleks baasiks on ühel poolt soome rahvademokraatlik erakond, kelle huvides näib olevat Soome ja N. Liidu suhte halvenemine – ja Soome president. Viimast esitatakse ilmselt ainsa garanteerijana, et naabrite suhted on head. President surus viimati läbi eriseaduse, mis käib Soome põhiseaduse vastu.

Selle asemel, et vaba rahvas oleks valinud vabalt presidenti, pikendati ametisoleva presidendi ametiaega erimäärustega. Selles suhtes võib Soomet võrrelda Jugoslaaviaga, Lõuna-Koreaga ja Filipiinidega.

Endatsensuur tähendab vähenavat vastust isenda vastu. Riik, mille respetkt isenda vastu väheneb, vähendab oma eksisteerimise õigust. (EPL/AI)

Mariefredis suri 28. märtsil Voldegar Treiberg, sünd. 2. aprillil 1915 Eestis. Ta oli Mariefredis mõned aastad taksoautofirma omanikuna, hiljem firmat ümardes Söderstälje õlleetehase Mariefredi osakonna juhatajaks.

Tallinnas suri Gerta Paiso, sünd. 9. jaanuaril 1927.

Torontos suri 18. märtsil Albert Kulli, sünd. 30. juulil 1907 Virumaal.

Torontos suri Max Burchardt.

Tallinnas suri 27. jaanuaril Kiti Pollmann, n-na Kitsel, sünd. 14. oktoobril 1911. Maeti 1. veebr. Rahumäele.

Raamatuaasta Rootsi Komitee tegevusest

Raamatuaasta Rootsi Komitee loodi moodunud aastal Rootsi Ke-skorganisatsioonide ühisele koostööle. RA Rootsi Komitee tegevust juhib Üldkogu, kuhu kuuluvad Eesti Komitee, Eesti Kultuuri Koondise, Eesti Rahvusfondi, Eesti Rahvusnõukogu, Rootsi Eestlaste Esinduse, EEL-Kiriku, E. Apostli, Õiguse Kiriku, Eesti Teadusliku Seltsi, Välisministeeriumi ja Teataja Liidu, Eesti Põlevahele ja Teataja esindajad. Üldkogu poolt moodustati RA Rootsi Komitee juhatus järgmises koosseisus: esimees – L. Laid, abiesimehed – K. Lepik, T. Kinnapas, sekretär – E. Pettai, majandusjuht – L. Urm ja informatsioonijuht – H. Mäelo.

RA Rootsi Komitee poolt on ellu kutsutud kohapealsed Toimkonnad alljärgnevalt:

Eskistunast täidab RA Toimkonna ülesandeid Eskistuna Eesti Seltsi juhatus koosseisus: esimees – Lembit Pella, sekretär – Mart Kiiver, laekur – Helja Tammemäe ja juhatusel liikmed Anton Krapp, Voldegar Lindström, helmut Pohjalainen. Tegevuskavas on eestikeelse raamatu propageerimine, loengute ja raamatunäituse korraldamine sügisel.

Lõuna-Rootsi (Lund, Malmö, Helsingborg) RA Toimkond: esimees – Andres Koern, sekretär – Eeva Merike Kangro, laekur – Heiner Erendi. Tegevuskavas on ette nähtud raamatunäituse korraldamine Helsingborgi, Lundi ja Malmö raamatukogudes, samuti kirjandusühituse Lundi koos raamatunäitusega.

Norrköpungi RA Toimkond: esimees – Jaan Allas, sekretär – August Liiv, laekur – Daniel Lõu-gas ja liikmed Arnold Pundi, Mihkel Lõbu ja Johannes Pundi. Tegevuskavas on korraldada kirjandusühitust, kunsti- ja raamatunäitusi, muusikalisel üritusel. 6. märtsil toimus Ed. Vilde 110 aasta sünnipäeva tähistamine, kus E. Vilde elust ja loomingust kõneles Joh. Aro.

Upsala RA Toimkond moodustati järgnevalt: esimees – Kaarel

Vahtras, sekretär – Arnold Laidva, laekur – Nikolai Maripuu ja juhatusliikmed Johannes Saks, Ella Mäilson, Marje Öunapuu.

Upsalas on toimunud RA raames korraldatud üritused: näitus "Eesti graafika ja raamat Rootsis", E.V. aastapäeva aktus 22.02.75, kus aktusekõneleja kirjanik Arvo Mägi esile tõstis eesti raamatu ajaloolist tähtsust. 6. aprillil toimus kirjandusühituse koosolegu esimesel kirjandusteadlane Helmi Eller. Sügisel on kavas uusi üritusi.

Göteborgis toimub RA Toimkonna moodustamine Arvi Moori juhtimisel ja esialgne tegevuskava algab sügisel, mil korraldatakse kirjandusühituse koos raamatunäitusega.

Borås on RA Toimkond moodustamisel ja organisatsiooniks on Sigrid Põdrus.

Stockholmis sündis raamatuaasta väljakuulutamise E.V. aastapäeva aktusel 23. veebr. s.a., kus kirjanik Valev Uibopuu kõneles eestikeelse raamatu otsustavast tähendusest eesti rahva ja keele püsimisel.

Eesti Majas toimus 7. märtsil ettekannete öhtu "Kirjandusest, kunstist, muusikast", kus ettekannetega esinesid Helmi Eller, Harri Kiisk ja Otto Paju. Oma loomingut esitasid Raimond Kolk, Kalju Lepik, Arvo Mägi ja Karl Ristikivi. Muusikalisel osas esines Alfreid Pisuks (viulu), klaveril esitas H. Kiisk.

Järgmisena toimus 26. aprillil A. Gailiti "Seeba kuninganna" etendus Lensi Römmeri dramatiseeringus Scala teatris. Kaastegevad on Epp Lohk, Edo Rahn, Edmar Kuus, Ago Pärtel, Artur Sikk, Väino Konga, Lauri Nurmisaur ja Erik Sergio. Näitejuht – Lensi Römm. August Gailiti elust ja loomingust ühine teatris Arvo Mägi.

Sügisel on ette nähtud mitmed kirjandusmuusikalisel öhtud ja eesti raamatunäitus.

A. Randes 75-aastane

Tuntud kooli- ja muusikamees Arvid Randes Forserumis saab 24. aprillil 75-aastaseks.

Paul Riiner 70-aastane

20. aprillil tähistab Göteborgis oma 70-aastast sünnipäeva Eesti Vabariigi aegne poliitikonstaabel ja hilisem kornisaar Paul Riiner.

Juubilar juba kodumaal võitis kutsetöö kõrval elavalt osa kogu meie rahvuse kultuuri- ja seitskonnast. Sama on ta jatkanud paguluses, alul Helsingborgis, nüüd Göteborgis. Kõige muu kõrval on ta aktiivne olnud E. Põllu-meeste Kogudes, kuuludes praegu Göteborgi PK aktiivse liikmena revisjonikomisjoni.

Kaotades varakult abikaasa, on ta armastuse ja hoolega kasvatanud üles emast järele jäänud kaks allaalast last, neist poeg on nüüd suure tööstuse direktor Lõuna-Rootsis ja tütar abielus töösturiga.

Sõbrad ja aatekaaslasel soovivad juubilarile veel palju õnnelikke aastaid.

E.A.

J. Sõber 65-aastane

Stockholm-Hägerstenis tähistas 15. aprillil oma 65-ndat sünnipäeva kaugesõidukapten Joosep Sõber.

Leinateated

Bethells Saksamaal Kölni juures, suri 13. veebruaril diakoniss Amrei v. Tobien, sünd. 18. augustil 1893 Viljandis.

Bad Reichenhallis Saksamaal suri 20. veebruaril dr. med. Carlott v. Stackelberg-Thornel, sünd. 13. veebruaril 1912 Kressaeres, Saksamaal.

Buffalos, USA-s suri 16. märtsil Viktor Simm, sünd. 5. juunil 1919 Vana-Antslas.

Tenaflyns, New Jersey osariigis USA-s suri 19. märtsil Johannes Klaußen, sünd. 19. oktoobril 1897 Tartus.

Iowa Citys USA-s suri 21. märtsil prof. Aleksander Aspel, sünd. 10. juunil 1908 Mustvees.

Chicagos suri 21. märtsil Heinrich Putrin.

Stockholmis suri 28. märtsil Pauline Luks, sünd. 23. mail 1895.

Pärnus suri 28. veebruaril Jakob Lahesalu, sünd. 8. nov. 1890.

Ameerikast

Senaator Edward M. Kennedyt tõugati ja sõimati koduosaariigis Massachusettsis valgetest koosneva rahvahulga poolt, kes on vihanne laste kodukohast kaugel kooli sõidutamise pärast, mida Kennedy pooldab.

Tööministeeriumi andmeid väheneb töötatavate tasu saajate isikute arv 31 osariigis, eesotsas Marylandi ja Michiganiga, kuna majandusliku olukorra paranemise tõttu ettevõtteid võtavad vallandatud töölisltagasi tööle.

Välisministeeriumi sammude tagajärjel jääb ara Puna-Hiina lauluja tantsutrupi kuusajaline ringreis USA-s seest suurevaliselt trupi kavas oli laul, mille sõnadest lubati "vabastada". Rahvuslik Hiina, Taiwan. USA välisministeerium luges seda poliitiliseks propagandaks.

Kohtuminister Edward H. Levi teatas, et ministeeriumil on välja töötamisel kavad käsitleda arvu vähendamiseks eriti suurlinnades. Kohtuministeeriumi arvestuste põhjal on praegu rahva käes 46 miljonit püstitit ja revolvril, suur protsent nendest registreerimata.

President Gerald R. Ford viibimisel San Franciscos nädalavahetusel arreteeriti tema lähedal 28-a. mees, kellel oli taskus laetud revolver, mis oli ametiasutustes registreerimata. Oli kahtlus, et võis olla kavatsus presidendi elu kallale kippumiseks.

USA eemaldumine Kagu-Aasiast, Vietnamist ja Kambodžast, et tähendada, et USA vaenlasel tohiks USA-d pidada nõrgaks või kahelduda USA välituse otsustavusse täita oma kohustusi liitlasrahvaste aitamisest, deklareeris president Gerald R. Ford.

Põhjamaine romantik näitusel Suomi-Talos

Soome Majas (Suomi-Talo, Snickerbacken, 2/4) toimus 2–11 aprillini noore soome kunstniku Joonas Pelttoneni akvarellide näitus, mida ka meie ajalehel lahkesti paluti külastada. Enne maalide vaatlemist oleks ehk huvitav heita pilgu ka hõimurahva uuele majale, kus osa on valmis, suur osa aga ümberhitamisel. Kui võrrelda seda meie Eesti Majaga, siis on see küll hiiglaslik oma restoranidega, tantsupõrandatega, baaridega, kavatsetavate saunadega, basseididega ja kohvikutega. Aga muudugi: soomlasi Rootsis on ju ligikaudu kümme korda rohkem kui meid ja nende ettevõtmisi on toetamas kaks riiki.

Joonas Pelttonen on kunstnikuna üsna uus tutvus. Ta on vanemate kaudu pärit Karjalast, ei ole aga ise oma kodupaika näinud. Ta akvarellide motiivideks on peamiselt maastik, nimeliselt soome, kuid võiks olla milline põhjamaine loodus tahes. Kunstniku väikesformaadilised akvarellid (ja mõned üldid) on riputatud tihedalt üksteise kõrval, täites näitusetuba kõigile meele. Oletigi neid liiga palju korraga, et iga üksiku eripära maksimaalselt mõjule saaks pääseda. Nähes, mis sageli esineb just noorte kunstnike juures: ei raatsita ühtegi hingevärskest "teiseks korraks" jätta. Seetõttu on tase paratamatult pisut ebahõlpsane. Pelttoneni maastikulehti iseloomustab paatos ja romantika. Kohati liiga kõrge ja liiga sinisilmsne kogunud kunstivaataja paadunud pilgule.

On aga mõnigi tugev ja isikupärane leht, mis toredasti edasi annab kujutatava maa valjust ja jõu-

lisust, mõnikord ka selle idüllilist rahu. "Det blåser på fjället" vastab hästi kujutatavale atmosfäärile, särav "Röda träd" vahendab meeldivalt sügise värvirikast lüü ja akvarellis "De gröna ängarna" on elaval isikupärasel pintslijoonil. Värvirikaste maastikulõikude kõrval tunduvad kunstniku linna-vaated süngemana, peagu ahvardavaina, olles nagu kaetud mingi tuhmi korraga. Nendes puudub see ülevoolav paatos, mis on nii karakteristlik Pelttoneni maastikele. Nähtavasti on põhjamaine legendid, mägede ja vete maalilgi raske leida värvi ja õhku linna majaderägistikus.

Kuna käsitletava näituse motiivid, nagu maastiku püklid, ka, on tavalisel, lugematul kordi kasutatud arvutute kunstnike poolt, siis peab olema väga ettevaatlik, et maalid ei langeks trafareetsusse. Nii näiteks on akvarellid "Skogstrasket" ja "Flygande tranor" oma puude- ja linnusiluetidega punetava taeva tooni üsna lähedal vastavale postkaardile. Niisuguse üldjooni tulemuseks on paratamatult lühühenus teose ja kogunud vaataja vahel. Tundub ka, et akvarellipinnad osaliselt kannatavad kuhjatuse all. Nii peaks looduse suurejoonilisuse vähemal määral mõjuda. Eriti veel, kui kunstniku koloriit – olgu küll üldiselt ehitatud puhastele seletetele värvidele – tundub kohati pisut eredana.

Tehniliselt on Pelttoneni akvarellid maalitud märjale paberile, aligusega ülaservast alla poole, mille protseduuri jooksul paber aina kuiveneb ja motiivide kujutamine muutub detailsemaks.

Joonas Pelttonenil on küllalt sügavat loodusestunnetust ja tugevat rütmimeeli selle kujutamisel. Elamuste kirjapanek vajab aga kristalliseerumist ja motiivide kujutamine suuremat isikupärasust.

Suur hulk akvarellidele on saanud punase märgikese vasakusse nurga. Näituse kestus oli liiga lühike, paarinädalase näituseajaga oleks ehk rohkem vaatajaid ka väljapoolt kunstniku oma rahvusepiiri leidnud tee Suomi-Talosse.

Göppingenis, Saksamaal suri 2. märtsil Lembit Ranne, sünd. 13. jaanuaril 1906 Tõllistes.

Kohalik elu

METSAKODU

Peakooosolek

Eesti Skaudijuhide Kogu Rootsis liikmete Peakooosolek toimus laupäeval, 26. aprillil algusega kell 15 Metsakodus. Päevakorras: Kooosoleku avamine ja rakendamine, kvoorumi kindlaksmääramine, Kogu ning Metsakodu 1974.a. tegevuse ja majanduse aruanded, Maailmalaager Metsakodu, Uudismaa küsimused, tegevuskava 1975, eelarve, liiknemaksu suuruse määramine, valimised ja kohalalgatav küsimused. Kooosolekust palutakse osavõtma kõiki Kogu liikmeid ja Uudismaa osatähtede omanikke!

STOCKHOLM

Tööstusekülastus

Eesti Ettevõtjate ühing korraldab neljapäeval, 24. apr. oma liikmetele ja teistele, kes huvi tunnevad, külastuse Stockholms Plast Industri AB, omanikud Ed-

gar Pank ja pojad, äsjaavalminud tööstusse, Centralvägen 1, Hud-dinges. Kohtume seal kl. 17.

Teeljühis: Autoga minnes sõita Huddinge teestruumi poole kuni Sjödalsturni, sääli leiate ühelpool postkontori ja Epa kaubamaja, teiselpool Domuse kaubamaja. Domuse poolt algab Fabriksvägen, mida mööda sõitu jätkata ca 350 m kuni Centralvägenini ja pöörat seda mööda paremale kuni leiate Stockholms Plast Industri AB.

Bussiga Högdalenist sõites maha tuulla Centralvägeni peatuses. Tähelepanu! Sealsamas peetakse ühingu peakooosolek umbes 1–1,5 tundi hiljem.

UPPSALA

Ettekandekooosolek

Kolmapäeval, 23. apr. kl. 19 toimus Eesti Kodu Uppsala Eesti Selti ühiskondlik-ajalooliste ettekannete sarjas ettekandekooosolek, kus kõneleb ülikoolilektor Esmo Ridala (Soomest) teemal "Soome poliitilise surve all". Kõik on lahelt tere tulnud.

UPPSALA

Norrköpingi laulupäevale

Uppsala Eesti Pensionäride Ühing kavatsab korraldada väljasõidu bussiga Norrköpingi laulupäevale laupäeval 31. mail.

Väljasõidust võivad osa võtta ka mitteliikmed (asjast huvitatud eestlased Uppsalast ja selle ümbruskonnast) Lähemald andmeid väljasõidu kohta saab Tõnis Murult tel. 14 42 87. Samuti registreerib ka tema sõidust osavõtta soovijaid.

UPPSALA

Pensionäride kokkutulek

Uppsala Eesti Pensionäride ühingu kokkutulek toimub Eesti Kodu, Geijersgatan 12, 22. apr. kl. 15. Ettekandega esineb M. Martsoo teemal "Sõjajärgsed elamusi". Kohe pärast ettekannet on samas kohas ühingu veerandasta peakooosolek päevakorraga "Kooosolekui ülestõstatud küsimusi".

Leinateated

Cardiffis Inglismaal suri 28. veebruaril Alfred Baumann, sünd. 20. augustil 1907.

Libeckis, Saksamaal, suri 3. märtsil kaugesõidukapten Georg Faehmann.

Montreallis suri 28. märtsil Juss Randmere, sünd. 27. okt. 1906 Tallinnas.

Dipl. arhitekt

Rudolf Siman

Minu ainus

Sünd. 29/5 1904 S:t Peterbur-

gis

Surn. 13/4 1975 Eskilstunas

HERTA SIMAN

(Sünd. Kool)

Tegelbruksgatan 19
Eskilstuna

Eskilstuna, 13. apr. 1975.

Armast sõpra ja

kaasmaalast

Dipl. arhitekt

Rudolf

Siman'it

mälestavad kurbuses

ALLI JA ALEKSANDER
RAUDSEPPJOHANNA POPP
perekonnaga

Armast

Anette Juuse't

mälestavad kurbuses

PIA ja HARRY
KALBERG

Armast

Erika Hubel'it

mälestab

ALIDE LEPASOON
lastega

Armast

Erika Hubel'it

mälestavad kurbuses

HILDA

HILJA ja JUHAN
perekonnaga

Armast sõpra

Erika Hubel'it

mälestavaid leinas

EISA ja RUDOLF
TIKMAN

OLGE MUGAV!

Laske meid kaasa aidata mitmesuguste juriidiliste küsimuste lahendamisel!

Meie Fond- ja Notariaalosakond võib Teid abistada mitmesuguste majanduslike ja juriidiliste probleemide puhul. Nii nagu

Testamendid
Abieluvaramuse
lahutuselepingud
Kinkelepingud
Pärandustombud

Ostulepingud
Kinnisvaratehingud
Ettevõtete loomine
Kokkulepped

Meie juriidilised ja majanduslikud eksperdid seisavad Teie käsutuses mõelduka tasu eest.

STOCKHOLMS SPARBANK

10.000...

Algus lk. 1

Pärast sõda on ehitatud palju tööstusi, kuid balti rahvastel pole sellest kuigi palju rõõmu: suurem osa tööstus- toodete veetakse Venemaale või välismaale. Selle tõttu on elustandard madal. Normaalselt peaks see olema Soomega sama kõrgusel, kuid tegelikult on kohati suur puudus tarbekaupadest, vahel isegi toiduainetest.

Läänemaiste allikate järgi asub Eestis u. 100 000 puu- naarmee last ja 10 000–15 000 poliitilise poliitise ametnikku. Oma noorus ei saa sõjaväe- teenistust sooritada kodu- maal, vaid N. Liidu kaugetes osades. Nende tõusmine oh- vitserideks on piiratud vör- reldes venelastega.

Kõigis kolmes riigis on aeg- ajalt toimunud meeleavaldusi okupatsiooni vastu ja rahvus-liku enesemääramise poolt. Eriti palju on üliõpilased ja teised noored võtnud osa neist meeleavaldustest.

5. mail 1972 põletas leedu- lane Romas Kalanta enda kaunases protestiks okupa- tsiooni vastu. Tema matuse- päeval organiseeriti suur rahvuslik meeleavaldus, mil- lest võttis osa tuhandeid in- mesi. Kohale oli jõudnud meeleavaldajaid ka Eestist ja Lätist. Neid pidi rongiga tu- lema tuhandeid, kuid rongid peatati teel. Sõjavägi ja poliit- sei hajutasid meeleavalduse.

Lõpuks kirjeldab Stig Ol- son põhjalikult ukrainalaste rahvuslikku vastupanu ja sel- le avaldusi. (EPL/Al)

Perenaiste puudus Metsakodus

Maailmalaager Metsakodu ma- jandustoimkond soovib kontakti saada kaasmaalastega kes nõus tootlustamisega kaasa aidama selle suve eesti noorte suuriritsusel Metsakodus. Maailmalaagri ela- nikele valmistatakse toitu mood- sate tootlustus põhimõtete järele, kus masinad raske töö ära teevad.

On aga vaja inimesi kes masi- naid täiendavad. Eesmärgiks on ka nii palju abilisli rakendada, et kõõgitiis kõrval ka rohkem vaba aega suvitamiseks võimaldada. Maailmalaager Metsakodu toimub ajavahemikul 19.–29. juulil. Kes ei saa kogu aeg kaasa aidata, võib ka oma aja jooksul abiks olla.

Huvilistel palume kontakti astu- da majandusjuhiga Louis Mõlde- riga aadressil: Vasavõgen 8, 182 74 Stockholm. Tema aitab hea mee- lega abid koordineerida ning annab tööleannete kohta lähestik- informatsiooni. Kuulgem üheskut- set ning aidakem julge suuriritsuse õnnestumisele kaasa! Vastusi pa- lukstame võimalikult kiiresti.

Hoiused...

Algus lk. 1

Norrköpingist. Koosoleku al- guses andis ülevaate kon- junktuurist pangadir. Rudolf Jalakas.

Koosolekul toimus ka Lem- bit Tuuliku nimelise stipen- diumi üleandmine esmakord- selt. Noor muusik Jaan Seim sai 4000 krooni edasiõppimi- seks.

Uudisena selgus, et Laenu- Hoiu Ühisuse juurde on loodud veel üks uus stipendium Alide Marie Tundu poolt eesti noorte eesti keele ja kultuuri vilje- lemise ergutamiseks. Sellest fondist anti välja stipendiume 5000 krooni ulatuses. Summa jagunes Aarand Rootsi, Eeva Merike Kangro, Paul Laane, Stockholmist Eesti Alkooli ja ajakirja "Tulimulla" vahel.

Lähemalt järgmises lehes.

Neiu...

Algus lk. 1

ru. Tema sugukonnale kuulub ka talvevillia Golásis Lille- hammari lähedal asuvalis norra mägedes, kus kuningas oma noorte sõpradega ja ad- jutandiga veetis kevadpühad.

Peggie Kirsipuu on Prangli kaluri tütar, sündinud Rootsis. Ta on töötanud meemodellina, olles aga nüüd apteegitehni- kuks Upplands-Väsby.

Lätlaste...

Algus lk. 1

(VLIKAS, leedu) nende hea koostöö eest. Andnud Üle- maailmse Balti Nõukogu juh- timise üle U. Gravaile, tänas viimane senise hea koostöö eest, avaldades veeneti, et see jätkub kasvavalt, milleks ole- mas kõik eeldused.

Koosoleku kõigus andis I. Ploor üksikasjaliku ülevaate ka president G. Fordile tehtud vi- sidist ja toimunud kõnelustist, mida mõnes täiendas J. Simon- son, kes kuulus ka eestlaste poolt presidendit juures käinud delegatsiooni. Selgus, et presi- dent Ford on hästi informeerit- tud balti vabariikide olukorrast.

Oles veel Esindajatekoja liikmeks saadikuna Grand Ra- pidist. Mich. töötas tema staabis üks lätlasti, kes sel- leaegset rahvasaadikut G. Fordi informeeris Baltikumi ja sealsete rahvaste olukordades üksikasjalikult. See hea infor- matsioon selgunud ka kõnelus- tes nüüdse president Fordiga.

Järgnevalt arutas koosolek Läti Ülemaailmse Keskuse poolt esitatud töökava, mis lei- dis üksmeelse heakskiidu teiste delegatsioonide poolt.

Atutusel olid ka Liberty ra- diosaadete küsimused ning eriti Genfi julgeolekukonverents. Kõigis neis jatkuvad ühised sammud, milleleeks eeltööd käimas.

U. Grava poolt oli esitatud ka nimekirja neist keskustest, mil- ledega, Ülemaailmse balti Nõukogu töötab koos rahvus- gruppide keskustega kaudu.

Nendes on peale USA Balti Föderatsiooni Kanadas, balti Nõukogu Austraalias, balti selts Saksamaal, ja Balti Nõukogu Saksamaal. Rootsis on koostöö käimas REE kaudu.

Kõnelused jätkusid ühisel õh- tusõõglil hiliste õhtutundideni. Kõne all oli rida käigusolevaid tööprobleeme.

Balti Maailmanõukogu juh- timiseks moodustatud juhata- ses on 1975. a. peale esimehe U.

BOSTADSSTYRELSEN INFORMERAR

Sina, kes elad üksinda ja teie, kel ei ole lapsi võite samuti saada

KORTERILISA

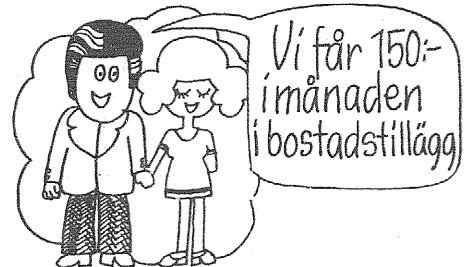

Näidis:

Petrus on üksinda ja teenis 23.000 kr aastal 1973. Üür 1 toa ja köögi eest on 475 kr kuus. Tema korterilisa on 115 kr kuus.

Näidis:

Joosep ja Maria elavad koos ja teenisid koos 25.000 kr aastal 1973. Üür 2 toa ja köögi eest on 650 kr kuus. Nende korterilisa on 150 kr kuus.

Tingimused

Sissetulek ei tohi olla liiga kõrge.

Kui elad üksinda, peab korterimaksumus olema vähemalt 325 kr kuus, kui elate koos, peab see olema vähemalt 425 kr.

Üksikisikute vanus peab olema vähemalt 20 a., kui olete kahe- kesi, peab üks teist olema vähemalt 20 a.

Toetust ei anta kui majapidamises ühel või mõlemal on rahvapension.

Kel on lapsed, saavad ka korterilisa, kuid siis kehtivad teised reeglid.

Usud, et ka sina saad korterilisa?

Pöördu sel juhul KOMMUNKONTORETI või korteriameti poole. Säält saad kõrvaloleva brošüüri ja sääl on olemas ka soovivalduse blanketid.

Bostads- tillägg

Graba laekurina Adolfs Lejins, sekretärina noortest Aija Spir- ge ja liikmena Janis Riekstins. Asemikena töötavad kaasa USA lätlaste keskorganisatsiooni esimees dr. I. Spilners ja lät-

laste keskorganisatsiooni esi- mees Kanadas, T. Kronbergs. Esindiskogusse saadab iga maa ülemaailmse keskus neli esindajat. Hääletamisel on iga rahvusgruppi üks hääl.

Seni on koostöö olnud nii hea, et otsused on langetatud üks- meelselt ja aktsioonid ning sammud on leidnud ka üks- meelse toetuse kolmes rahvus- grupis.

Televisioniprogramm

TV Lõrdag

13.55 Let's talk business. Färg. Suomenkieliset ohjelmat. Finskspråkiga program.
30 Tapatumia. Aktueellit magasin för finskspråkiga.
3.00 Niskavuori taistelee. Elokuva vuodelta 1957.
Niskavuoris kamp. Finländsk långfilm från 1957.
1.45 Revolution in Eritrea. Färg. Do bjelfvenstam har besökt Eritrea och under två månader följt ett gerillaförband på den eritreanska landsbygden.
5.35 Por favor. Färg.
5.55 Helgälsbön. Färg. Från Trosa kyrka i Sörmland.
7.00 Bogserbåten — familjeserie. Färg.
1.30 Ishockey-VM: Sovjet — Sverige i Dusseldorf. Färg. Lars-Gunnar Björklund.
första pausen:
1.05 — 18.15 ca TV-nytt, väder.
1.45 Unga musiker. Färg. Gunnar Spjuth spelar gitarr.
3.00 Nöjeshallen. Färg. Carl-Gustaf Lindstedt och hans tecknade vän "Tummen" presenterar Truxa-visionen där Gulli och Erik Truxa talar med stort och smått.
1.50 Konstverk berättar. Färg. Några landskapsbeskrivelser av Rembrandt.
1.00 Aktuellt, väder.
1.30 TV-nytt.
1.35 Svenska fåglar. Färg. Tjäder — film av Ingemar Lind och Arne Jonasson.
1.40 — 23.50 Deckardags: McMillan med fru. Medv. Rock Hudson och Susan Saint James. Färg.

TELEVISION 2

35 Gomidda. Textat. Färg. Arter och fläsk inte bara på torsdag.
35 Dokument utifrån. Färg. Internationella reportage.
45 Herrskap och tjänstefolk. Färg. 3. Uppbrott.
1.35 Världens vapen. Färg.
2.25 TV-nytt, väder.
3.00 Fem myror är fler än fyra elefanter. Färg. Magnus, Brasse och Eva.
3.00 Lördags. Färg. Om apor.
3.00 Gubben Noak. Färg. Tecknad musical från England.
4.00 På äldre dar. Färg. Vård: Myrerson.
3.00 Rapport, väder.
4.00 I det italienska folkets namn. Färg. Italiensk långfilm från 1971. Regi: Dino Risì.
4.00 Dans på logen. Färg. Thore Krogman, Annalisa Ericson och Sgon Larsson underhåller.
4.20 TV-nytt, väder.
4.25 — 23.10 James Last och hans orkester. Färg.

TV Söndag

20 Por favor. Färg.
40 Söndagsstråna med TV 1. Färg. Suomenkieliset ohjelmat. Finskspråkiga program.
1.00 Utisvikkio.
Nyhetsvecka.
1.25 Stundarsin käsityöläiskylä.
Hantverkarkyb i Stundars. Färg.
1.35 — 11.00 Elämä ei ole pelkkää juoksemista. Väri.
Livet är inte bara löpning. Färg.
5.05 Fokus. Färg. Textat.
5.35 Jourhavande. Del 6. Färg.
6.35 Aktuellt i veckan. Färg. Textat.
7.00 Julia och nattpappan. Färg.
7.30 Eva, KAS och biskopen. Färg.
7.55 Inför teckenspråket. Textat. Färg.
8.00 TV-nytt, väder.
8.05 Sportfrågan. Färg. Allsvensk rågelek mellan GAIS och Skellefteå. Aik. Laguppsättningar, GAIS: Sten, Ake Cedernhök, Ake Lindegårdh, Gjeil Uppling.
Skellefteå Aik: Henrik Sjöström, Akka Anderson, Pelle Lundström. Programledare: Lennart Hyland. Vid pianot: Georg "Aby" Ericson.

18.50 En gång ska päronträden åter blomma. Rysk långfilm från 1973. Regi: Renzo Tjcheide.
21.30 Musik och lyrik i biblioteksmiljö. Färg.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Sportspegeln.
22.05 — 23.30 Tycker ni om hundar? Färg. Boston-terrier "Claesius III". Norges bidrag till 1975 års Montreux-festival.

TELEVISION 2

Förskoleprogram:
10.30 — 10.50 Om — sing a song, all right. Färg.
15.55 Journalen. Färg. Arvsanlag på avvägar?
16.25 Helan och Halvan: Här vilar inga ledsamheter. Amerikansk film från 1992.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Tänkar-Tage. Färg.
17.35 The pling et plong show 1970. Färg. Robbot, Slamra von Hamra och Robert Karl-Oskar Broberg.
18.00 Jag ser inte på munnen vad du säger. Textat. Om Anna som är hörselskadad.
18.30 Fem spänn. Färg. Novellfilm av Sven Wernström och Olle Eriksson.
19.00 Familjen Addams.
19.25 Anslagsstavian. Färg.
19.30 Rapport med sport och väder.
20.10 En värld i fred? Färg. Fransk serie om efterkrigsåren 1945–1970. 7. Terrorbalansen.
21.00 Söndagsdeckaren: Kommissarie Keller.
22.00 TV-nytt, väder.
22.05 — 23.15 Innan varden — Marcus Andersson, gummiarbetsbetare i Broaryd. Färg.

TV Måndag

Skol-TV:
8.30 — 8.45 Let's talk business, åk 1–3, gymn. Färg. 10. Agenda and minutes.
9.00 — 9.10 Switch on 27, åk 3.
9.20 — 9.40 Informera flera, åk 1, gymn. Färg. 4. Makt och massmedier.
9.45 Lärarprogram: Laborativ matematik, åk 1–4. 3. Mätningar.
10.10 — 10.30 I Norrland, åk 4. 3. Rikedomar i norr.
12.30 — 12.40 Film-TV-verklighet, åk 9. 1. 25 verkligheter/sek.
12.45 — 13.05 Afrika idag, åk 6. 1. Hos familjerna Chieshe och Chitenta i Zambia.
13.10 — 13.30 Den moderna datatekniken 2, åk 1, gymn. Färg.
14.00 — 14.25 Sju gissel, åk 1–3, gymn. 6. Tumörjukdomar.
16.30 — 17.00 Halvfem. Färg.
I drömmarna kan du få se. 5. Landet Godda och Landet Ajö. Sam och den förtrollade bollen. Just det. Vi träffar mormor. Finska berättare.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Fyra på äventyr. Färg.
18.50 Sveriges magasin. Färg. Ria Wägnér och Lars-Gunnar Björklund.
19.50 Den föränderliga världsbilden. Färg. Berättare: Bengt Feldreich. 2. Koperikus flyttar världsallets mitt från jorden till solen.
19.50 Inför teckenspråket. Textat.
19.55 Bröd och vin. Italiensk film efter en roman av Ignazio Silone. Färg.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 — 23.05 Pejling — Herbert Söderström. Färg.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Jag skall berätta om Hati — Lars Ekenborn om barn i Turkiet.
18.00 Det är också kärlek. Färg. Ulla Dahlerup och Hans Engberg om kärleken i dess olika former i dagens Danmark.
18.20 — 19.05 "Ett lån min son är tiden". Olle Norbeck. 78. f d bankdirektör. Program av filmaren Jan Eriksson.
19.20 Regionala nyheter.
19.30 Rapport, väder.
20.00 Lantliv. Färg.
20.55 Inför teckenspråket. Textat.
21.00 Bakom rubrikerna — om press, radio och TV. Färg.
21.35 Kvällsöppet — Siewert Öholm.
22.20 TV-nytt, väder.

21.00 Bättre bilder. Färg. 5. Att fotografiera människor.
21.20 "En spaghetti med flera säser". Färg. Om italiensk film idag av Pål Bang-Hansen och Nils-Petter Sundgren.
22.00 TV-nytt, väder.

TV Tisdag

Skol-TV:
9.00 — 9.20 I Nordamerika, åk 6. Färg.
3. Greenville, Mississippi.
10.00 Switch on 27, åk 3.
10.10 Hur mår jag? åk 4–6. Färg. 3. Peter och hans farsa.
Förskoleprogram:
10.30 — 10.50 Om — sing a song, all right. Färg.
11.00 — 11.20 Por favor. Färg.
Skol-TV:
12.00 Vid Medelhavet, åk 5. 4. Utvandrarnas.
12.30 — 12.35 The British Isles, åk 5. Färg. 5. Scotland.
12.45 — 13.05 The British Isles, åk 5. 3. Wales.
13.10 Allmän fysik, åk 1, gymn. 4. Människan och vattnet.
13.35 — 13.55 Olycksfallvärld, åk 9.
14.00 — 14.30 Arbetslivsorientering: Samarbeta på arbetsplatsen, åk 1, gymn.
Förskoleprogram:
14.30 — 14.50 Om — sing a song, all right. Färg.
16.30 — 17.00 Halvfem. Färg.
Djuren kring vårt hus.
Svenska fåglar — domherren.
Just det — om katten. Grekisk berättare.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Sportdags: Vad är ett träningsläger? Färg.
19.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Lax i alla fall. Färg. Vad händer med fisken i kraftverksälvarna. Reportage av Eric Forsgren.
19.55 Snurran och bollen — saga av H.C. Andersen. Färg.
20.00 Uppdraget. Färg. Vårdar: Karin Faick och Runo Edström.
20.30 Konstverk berättar. Färg. Ales stenar är en magnifik skeppssättning som ligger högt över Käseberga fiskeläge vid Skånes sydost. Bengt Åke Kimbré berättar.
20.40 Rachmaninov: Fantasi för två pianon. Färg. Bella Horn och José Ribera.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Mitt i popdansen. Färg.
22.05 — 23.05 Sportextra.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Jag skall berätta om Hati — Lars Ekenborn om barn i Turkiet.
18.00 Det är också kärlek. Färg. Ulla Dahlerup och Hans Engberg om kärleken i dess olika former i dagens Danmark.
18.20 — 19.05 "Ett lån min son är tiden". Olle Norbeck. 78. f d bankdirektör. Program av filmaren Jan Eriksson.
19.20 Regionala nyheter.
19.30 Rapport, väder.
20.00 Lantliv. Färg.
20.55 Inför teckenspråket. Textat.
21.00 Bakom rubrikerna — om press, radio och TV. Färg.
21.35 Kvällsöppet — Siewert Öholm.
22.20 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Jag skall berätta om Hati — Lars Ekenborn om barn i Turkiet.
18.00 Det är också kärlek. Färg. Ulla Dahlerup och Hans Engberg om kärleken i dess olika former i dagens Danmark.
18.20 — 19.05 "Ett lån min son är tiden". Olle Norbeck. 78. f d bankdirektör. Program av filmaren Jan Eriksson.
19.20 Regionala nyheter.
19.30 Rapport, väder.
20.00 Lantliv. Färg.
20.55 Inför teckenspråket. Textat.
21.00 Bakom rubrikerna — om press, radio och TV. Färg.
21.35 Kvällsöppet — Siewert Öholm.
22.20 TV-nytt, väder.

TV Onsdag

Skol-TV:
9.20 — 9.40 I Latinamerika, åk 6. Färg.
3. Hoppet dor sist.
9.45 — 10.00 Let's talk business, åk 1–3, gymn. Färg. 11. Before the board.
10.10 Barnets lekutveckling, åk 1, gymn. Färg. 2. Aren 3–7.
10.35 — 10.55 Den moderna datatekniken 1, åk 1, gymn. Färg.
12.00 — 12.30 USA, åk 7. Färg. 2. Glens Falls och Chicago.
12.45 — 13.05 Afrika idag, åk 6. 2. One Zambia — one nation.
16.30 — 17.00 Halvfem.
Vi följer med Camilla på en tågres.

Turkiska mattor.
Knasbollarna.
17.35 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Kolla kolla — sommargården Solängen. Färg.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Önskesången med Margit Borgström. Gästartist: Staffan Sandlund.
20.00 Studio K — Fritiof Haglund. Färg.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 — 22.55 En kvinnas lidelse — amerikansk långfilm från 1952. Regi: King Vidor.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Jag skall berätta om Hati — Lars Ekenborn om barn i Turkiet.
18.05 Kompsar på väg. Färg. Amerikansk serie om två långtradar chaufförers öden och äventyr kors och tvärs genom USA. 1. Till svagares försvar.
19.20 Regionala nyheter.
19.30 Rapport, väder.
20.00 En ny bok: Rumskamrater. Färg. Den finslandsvenska författaren Claes Andersson intervjuas av Anna-Lisa Bäckman om sin diktsamling.
21.15 Bakom masker — pjäs av Hjalmar Bergman. Färg. Regi: Lars Amble.
Medverk. Lil Terselius, Olof Lundström, Agneta Ekman, Frej Lindqvist.
20.45 Nöjesnytt. Färg.
21.00 Inskändaren. Svararen Sven-Olof Degerman, Västerås, har många och viktiga frågor om fysisk miljö, ackordensättning och skiftarbete m m att ställa till företagsledningen på ASE.
21.35 Kvällsöppet — Siewert Öholm.
22.25 Sportnytt.
23.50 TV-nytt, väder.

TV Torsdag

Skol-TV:
9.00 Fyra epoker — fyra miljöer, åk 1, gymn. Färg. 4. 1700-talet.
9.20 — 9.35 Teknik i vardagslivet, åk 2. 4. Mekaniik.
9.45 — 10.05 I Norrland, åk 4. 4. Varor från norr.
10.10 — 10.35 Under Davids stjärna, åk 4–6. Färg. 2. Israel i nutid.
12.00 — 12.15 Teknik i vardagslivet, åk 2. 4. Mekaniik.
12.20 — 12.40 I Sovjetunionen, åk 5. 3. Bratsk — världens största vattenkraftverk.
12.45 — 13.00 The British Isles, åk 5. Färg. 4. Bradford.
13.35 — 13.55 Fysik, åk 7. 2. Elektricitet — faror och skydd.
13.30 — 13.55 Lärarprogram: Laborativ matematik, åk 1–4. 3. Mätningar.
16.30 — 17.00 Halvfem. Färg.
Mänens drömmar. 5. Liv.
Simon i ritlandet.
Sång från Jugoslavien.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 På jordens ak. Rukmani är en flicka, som bor i en by i Nepal. Lasse och Lisa Berg berättar.
18.30 Sveriges Magasin. Färg.
19.30 Je sa syng e granne visa. Färg. Den legendariska vissångaren, smeden och jordbrukaren Martin Martinsson från Sveinveken på Orust. En film av Ralph M. Evers.
20.00 Det våras på Korsnäsgränden. Färg.
20.30 Fokus. Färg.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Med handen på hjärtat. Färg. Engelsk komediserie.
22.00 — 22.15 Let's talk business. Färg. 11. Before the Board.

TELEVISION 2

17.00 Förskoleprogram: Om — Janet 7 år från Ghana. Färg.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Jag skall berätta om Hati — Lars Ekenborn om barn i Turkiet.

18.00 "Det var ingen som frågade efter om man ville studera..." Färg. Om vuxenstuderanden på folkhögskola.
18.35 — 18.10 Bakom rubrikerna. Färg.
19.20 Regionala nyheter.
19.30 Rapport, väder.
20.00 Tjocka släkten. Färg. Serie av Lars Molin. Del 6. Akut depression. Medv: Arne Källered, Agneta Prytz, Tommy Johnson, Rolf Larsson, Gunilla Thunberg, Mats Bergman, Gun Andersson, Susanna Larsson, Kotti Chave, Julie Bernby, Mac Hertzman-Ericson, Sven Holmberg, Barbro Oborg, Elisabet Göransson, Kerstin Gulbrandsen, Hannes Oljelund.
21.00 Tidsbild. Färg. Berndt Ahlqvist och Olle Stenholm.
21.35 Sportnytt.
22.00 ca Bordenalles: Sverige — Sovjet. Sammandrag från matchen i Europaligan i Nacka. Bengt Grive.
23.00 TV-nytt, väder.

TV Fredag

Skol-TV:
8.30 — 8.55 Allmän fysik, åk 1, gymn. 4. Människan och vattnet.
9.00 I Nordamerika, åk 6. Färg. 4. Kallifornien.
9.20 — 9.40 Kulturer i kollision, åk 2; gymn. Färg. 1. Chagassader.
10.00 Switch on 27, åk 3.
10.10 Film-TV-verklighet, åk 9. 2. Flygdrama — TV och på bio.
10.30 — 10.50 Förskoleprogram: Om — Janet 7 år från Ghana. Färg.
11.00 — 11.20 Bättre bilder. Färg. 5. Att fotografera människor.
Skol-TV:
11.55 — 12.20 Lärarprogram: Laborativ matematik, åk 1–4. 3. Mätningar.
12.45 — 13.10 Matinéeater. Färg. 4. Killarna av Siv Wiberberg. Regi: Leif Sundberg.
Medv: Tomas von Brömssen, Stellan Agerio, Leif Hedberg.
14.30 — 14.50 Förskoleprogram: Om — Janet 7 år från Ghana. Färg.
16.30 — 17.00 Halvfem. Färg.
Från A till Ö — en resan orden runt. Med Birgitta Andersson och Bert-Åke Varg.
17.25 Tapatumia. Aktueellit magasin för finskspråkiga.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Barnjournalen. Färg.
18.30 Sveriges Magasin. Färg.
19.30 Livets väv. Färg. Den levande savannen.
20.00 Arvingarna — engelsk serie. Färg. 1. Kris.
I rollerna: Jean Anderson, Patrick O'Connell, Richard Easton, Robin Chadwick, Jennifer Wilson, Hilary Tindall, Gabrielle Drake, Derek Benfield, Margaret Ashcroft, Murray Hayne, Jonathan Newth.
20.50 Bilder ur livet: The minuter om minnström. Färg. Om hur unga människor tar till tjänstgöring i det svenska försvaret.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Sportextra.
22.05 — 22.45 Efter min näbb. Färg. Göran Fristorp — sångaren som aldrig säger nej. Gäst Kerstin Dellert.

TELEVISION 2

17.00 Varför kastar de sten. Färg. Om hur barnen lever i bombernas Nord-land.
17.30 TV-nytt, väder.
17.35 Jag skall berätta om Hati — Lars Ekenborn om barn i Turkiet.
18.00 Bäver. Färg.
18.30 Alias Smith & Jones. Färg.
19.20 Regionala nyheter.
19.30 Rapport, väder.
20.00 Vi i San. Färg. Finalen i femteklassisternas frågetävling. Programledare: Berndt Friberg. Domare: Lennart Edberg.
21.00 Vår fångenskap: Alla är man jobbat... En film om arbetets mening.
21.55 Kvällsöppet — Siewert Öholm.
22.40 TV-nytt, väder.